

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

არც ერთი ბავშვი განათლების გარეშე
ინკლუზიური, თანასწორი და ხარისხიანი სკოლამდელი და ზოგადი განათლება ბავშვებისთვის საქართველოში
LEAVE NO CHILD OUT
Inclusive, Equitable and Quality Preschool and General Education for Children in Georgia

ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში რესურს ოთახების ორგანიზების და ფუნქციონირების გზამკვლევი

„ინოვაციები ინკლუზიური საზოგადოებისთვის“
მაია წულაძე მარიკა ზაქარეიშვილი

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

არც ერთი ბავშვი განათლების გარეშე

ინკლუზიური, თანასწორი და ხარისხიანი სკოლამდელი და ზოგადი განათლება ბავშვებისთვის საქართველოში

LEAVE NO CHILD OUT

Inclusive, Equitable and Quality Preschool and General Education for Children in Georgia

გზამკვლევი მომზადებულია ორგანიზაციის „ინოვაციები ინკლუზიური საზოგადოებისთვის“ მიერ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსთან თანამშრომლობით, გაეროს ბავშვთა ფონდის და ნორვეგიის მთავრობის მხარდაჭერით.

პუბლიკაციაში გამოხატული მოსაზრებები ეკუთვნით ავტორებს და არ ასახავს ნორვეგიის მთავრობის და გაეროს ბავშვთა ფონდის ოფიციალურ თვალსაზრისს.

ავტორი: მაია წულაძე; მარიკა ბაქარეიშვილი

ვისთვის არის გზამკვლევი

გზამკვლევი შექმნილია ყველა იმ პირისთვის, ვისაც კავშირი აქვს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში რესურს ოთახების მონაცემებსა და გამოყენებასთან. ამრიგად, დოკუმენტი სასარგებლო ინფორმაციას შეიცავს საჯარო სკოლების ადმინისტრაციის წარმომადგენლებისთვის, ინკლუზიურ განათლებაში ჩართული სპეციალისტების, მასწავლებლებისა და მოსწავლეთა მშობლებისთვის.

რა მიზნით შეიქმნა გზამკვლევი

გზამკვლევი მიზნად ისახავს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში ინკლუზიური განათლების უზრუნველყოფის პროცესში რესურს ოთახების ფუნქციის, მისი მრავალმხრივი და მიზნობრივი გამოყენების წარმოჩენას, რათა საჯარო სკოლებში მაქსიმალურად ეფექტურად მოხდეს რესურს ოთახების სიკეთეების რეალიზება მოსწავლეთა მრავალფეროვანი საჭიროებების დასაკმაყოფილებლად და საგანმანათლებლო ჩართულობის ხელშესაწყობად.

რას ეხება გზამკვლევი

გზამკვლევი განხილულია ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში რესურს ოთახების ორგანიზებისა და გამოყენების მრავალფეროვანი გზები და რესურს ოთახების როლი საჯარო სკოლებში ინკლუზიის ხელშეწყობის პროცესში.

გზამკვლევი ცდილობს პასუხი გასცეს შემდეგ შეკითხვებს:

- ➔ როგორ შეიძლება სკოლებში რესურს ოთახის გამოყენება სკოლის მთელი თემის სასარგებლოდ?
- ➔ როგორი უნდა იყოს რესურს ოთახის ფუნქცია, რომ მაქსიმალურად ეფექტურად შეუწყოს ხელი სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების სასწავლო პროცესში ჩართვას?
- ➔ როგორ არის შესაძლებელი საკლასო და რესურს ოთახის, ზოგადი და სპეციალური განათლების დაკავშირება?
- ➔ როგორ უნდა მოეწყოს რესურს ოთახი, რომ მაქსიმალურად ეხმიანებოდეს სკოლაში სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა მრავალფეროვნებას და იმ მრავალმხრივ ფუნქციას, რომელიც რესურს ოთახს აქვს?
- ➔ როგორ უნდა მოხდეს რესურს ოთახების ადმინისტრირება და რა როლი აქვს სკოლის სხვადასხვა წარმომადგენელს რესურს ოთახის მაქსიმალურად ეფექტური ფუნქციონირების ხელშეწყობაში?

მიუხედავად იმისა, რომ რესურს ოთახი საჯარო სკოლის სრული თემისთვის მნიშვნელოვან რესურს წარმოადგენს, კონკრეტული დოკუმენტის მიზნებიდან გამომდინარე, გზამკვლევი ძირითადი ყურადღება ეთმობა რესურს ოთახების მაქსიმალურად ეფექტურ გამოყენებას სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების განათლების მხარდასაჭერად.

შინაარსი

შესავალი - რესურს ოთახები ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში ინკლუზიური განათლების ხელშესაწყობად	5
რესურს ოთახის არსი და მისი მრავალმხრივი გამოყენება	5
რესურს ოთახი სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების განათლების მხარდასაჭერად	7
მოსწავლის აკადემიური მიზნების ხელშეწყობა	10
სოციალურ უნარებზე მუშაობა და სოციალური ურთიერთობების ხელშეწყობა	11
დისტანციური მხარდაჭერა.....	12
თერაპიული მხარდაჭერა.....	13
განტვირთვისა და/ან წინა მოსამზადებელი გარემო.....	13
ცხოვრებისეული და წინა პროფესიული უნარების ხელშეწყობა	13
ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის შემუშავების და მონიტორინგის გარემო	14
მშობლებთან შეხვედრის და მშობლების გაძლიერების გარემო.....	14
რესურს ოთახის რესურსის საკლასო გარემოში გამოყენება.....	15
რესურს ოთახის სიკეთეების გამოყენების პრინციპული და ორგანიზაციული საკითხები	15
რა შემთხვევაში სჭირდება სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეს რესურს ოთახში ყოფნა?	18
დღის რომელ მონაკვეთში უნდა შევიდეს მოსწავლე რესურს ოთახში?	19
რა დრო უნდა გაატაროს მოსწავლემ რესურს ოთახში?	19
ვინ მუშაობს მოსწავლესთან რესურს ოთახში?	20
რაზე ხდება მუშაობა რესურს ოთახში?	22
როგორ უნდა დაიგეგმოს რესურს ოთახში ერთზე მეტ მოსწავლესთან ერთდროულად მუშაობა?	22
რა როლი აქვს მშობელს რესურს ოთახში მოსწავლესთან მუშაობის დაგეგმვაში?	23
რა შეიძლება იყოს რესურს ოთახის ალტერნატივა მოსწავლის მხარდაჭერისას?	24
მოსწავლისთვის სხვადასხვა დონის მხარდაჭერის და მომსახურებების განევა - ზოგადი და სპეციალური განათლების დაკავშირება	25
რესურს ოთახში მუშაობის დაგეგმვა.....	31

საჯარო სკოლაში რესურს ოთახის ორგანიზება-მოწყობა	35
რესურს ოთახის ორგანიზების ზოგადი პრინციპები	35
უნივერსალურობა და ხელმისაწვდომობა	36
უსაფრთხოება	36
თემატური დაყოფა	38
ფერები	39
განათება	41
სმენითი პირობები	41
სენსორული მოწყობა	43
ავეჯი და ინვენტარი	44
სანიტარული პირობები	45
სასწავლო-განმავითარებელი და თერაპიული რესურსი	46
ტექნიკური მოწყობა	49
რესურს ოთახის ადმინისტრირება	50
სკოლის წარმომადგენლების ვალდებულებები	51
რესურს ოთახის დაფინანსება	52
რესურს ოთახის მუშაობის ხარისხის უზრუნველყოფა - მონიტორინგი და შეფასება	53
მონიტორინგის შიდა მექანიზმები - სკოლის დონეზე	54
მონიტორინგის გარე მექანიზმი - საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მულტიდისციპლინური გუნდი	55
დანართები	56
დანართი N1 - რესურს ოთახის აღჭურვილობა	56
დანართი N2 - რესურს ოთახის ეფექტურად მუშაობის სარეკომენდაციო კრიტერიუმები	63
დანართი N3 - კითხვარი მშობლებისათვის	64
გამოყენებული წყაროები:	65

შესავალი - რესურს ოთახები ზოგადსაგანმანათლებლო დანესებულებებში ინკლუზიური განათლების ხელშესაწყობად

ინკლუზიური განათლება ყველა მოსწავლისთვის თანაბრად ხელმისაწვდომი და ხელშემწყობი სასწავლო გარემოს ორგანიზებას და ყველა მოსწავლისთვის საჭირო მხარდაჭერის განევას გულისხმობს საკლასო, სასკოლო და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში მაქსიმალური ჩართულობისა და წარმატებული მონაწილეობისთვის.

საქართველოში ინკლუზიური განათლების დანერგვასთან ერთად, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბავშვების განათლების ხელშემწყობის მიზნით, ზოგადსაგანმანათლებლო დანესებულებებში შეიქმნა რესურს ოთახები. საჯარო სკოლებში სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა რაოდენობის ზრდასთან ერთად, გაიზარდა იმ სკოლების რიცხვიც, რომლებშიც მოეწყო რესურს ოთახი. დღესდღეობით, თითქმის ყველა სკოლაში, სადაც სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლე ირიცხება, ფუნქციონირებს რესურს ოთახი, რომელშიც მობილიზებულია სხვადასხვა სასწავლო, დამხმარე მასალა და პროფესიული რესურსი.

ამრიგად, რესურს ოთახი საჯარო სკოლებში ინკლუზიური განათლების პრინციპების რეალიზების ხელშესაწყობად შეიქმნა, თუმცა, არასათანადო გამოყენების პირობებში, რესურს ოთახი შესაძლოა თანატოლების წრისა და სასწავლო პროცესისგან მოსწავლის იზოლაციის, სკოლაში მოსწავლის სტიგმატიზაციის მიზეზად და ინკლუზიური განათლების ბარიერად იქცეს.

რესურს ოთახის არსი და მისი მრავალმხრივი გამოყენება

რესურს ოთახი წარმოადგენს საჯარო სკოლის გარემოში ორგანიზებულ ოთახს, სივრცე, სადაც მობილიზებულია მატერიალური, ტექნიკური, სასწავლო და პროფესიული რესურსი იმ მოსწავლეების განათლების მხარდასაჭერად, რომელთაც განათლების პროცესში სპეციფიკური საჭიროებები გააჩნიათ. რესურს ოთახი არ არის მხოლოდ ფიზიკური სივრცე, არამედ მნიშვნელოვან მეთოდოლოგიურ და პროფესიულ რესურს წარმოადგენს მოსწავლეთა განათლებისა და განვითარების მხარდასაჭერად.

რესურს ოთახის მომსახურებით პირველად და შეიძლება

რესურს ოთახი წარმოადგენს ინკლუზიური განათლების უწყვეტ მხარდამჭერ რესურს, იქნება ეს რესურს ოთახის ფიზიკურ სივრცეში თუ საკლასო ოთახში და მოსწავლეების მიერ საგანმანათლებლო პროცესისგან მაქსიმალური სარგებლის მიღებას უწყობს ხელს.

ითქვას, ძირითად მოსარგებლეებს, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეები წარმოადგენენ.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის ბრძანების N16/6 თანახმად, „რესურს-ოთახი სკოლაში არსებული სივრცეა, რომელიც ხელმისაწვდომია მასწავლებლების, ინკლუზიურ განათლებაში ჩართული სპეციალისტებისათვის და სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეებისათვის და აღჭურვილია სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებებიდან გამომდინარე აუცილებელი მატერიალურ-ტექნიკური რესურსით, რომელსაც განსაზღვრავს სკოლა და/ან სამინისტროს ინკლუზიური განათლების მულტიდისციპლინური გუნდი (შემდგომში – მულტიდისციპლინური გუნდი)“.

სწორედ იმიტომ, რომ რესურს ოთახში განსაკუთრებული პირობებია შექმნილი და მრავალფეროვანი მატერიალურ-ტექნიკური რესურსია მობილიზებული, ის სასარგებლო შეიძლება იყოს მასწავლებლებისთვის ყველა მოსწავლეზე მაქსიმალურად მორგებული საკლასო და კლასგარეშე პროცესის ორგანიზებისთვის, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების არმქონე იმ მოსწავლეებისთვის, რომლებიც სასწავლო პროცესში გარკვეული მხარდაჭერას საჭიროებენ და სკოლის სხვა ნებისმიერი მოსწავლისთვის. სკოლის მთელი თემის მიერ რესურს ოთახის გამოყენება საკმაოდ მრავალმხრივი შეიძლება იყოს:

- რესურს ოთახის სივრცეში შესაძლებელია იმ მოსწავლის აკადემიური მიღწევების/სწავლის შედეგების შეფასების ორგანიზება, რომელსაც გარკვეული აკომოდაციები სჭირდება (მაგ. გაზრდილი ღრო, ყურადღების ნაკლებად გამფანტველი გარემო და სხვ.), რაც მოსწავლეს წარმატებულად შესრულების უკეთეს პირობას შეუქმნის.
- რესურს ოთახში საგნის მასწავლებელმა და/ან სპეციალურმა მასწავლებელმა ინდივიდუალურად და/ან ჯგუფურად შეიძლება იმუშაოს იმ მოსწავლეებთან, რომელთაც შედარებით დაბალი აკადემიური მოსწრება აქვთ და დამატებით მხარდაჭერას საჭიროებენ საკლასო მასალის დასაძლევად.
- რესურს ოთახი შეიძლება გამოიყენოს ნებისმიერმა მოსწავლემ, რომელსაც სასწავლო პროცესის დროს ემოციური განტვირთვის, ქცევის რეგულირების, განმარტოებისა და რელაქსაციის საჭიროება აქვს.
- რესურს ოთახი შეიძლება გამოყენებულ იქნას მოსწავლეთა მიერ სასწავლო პროექტების მოსამზადებლად, როგორც ერთ-ერთი ალტერნატიული სივრცე, სადაც

ისინი შეძლებენ რესურს ოთახში არსებული ტექნიკურ-მატერიალური რესურსით სარგებლობასაც.

- ➔ რესურს ოთახში შეიძლება მოსწავლეთა ჯგუფებთან სოციალურ, ცხოვრებისეულ და წინა პროფესიულ უნარებზე მუშაობა (მაგ.: ვირტუალური ტურები კოლეჯებში) და სხვადასხვა ტიპის კლასგარეშე აქტივობების და შეხვედრების ჩატარება.
- ➔ რესურს ოთახი შეიძლება იყოს შეხვედრების და სამუშაო სივრცე სკოლაში არსებული მოსწავლეთა კლუბებისთვის.
- ➔ საგნის მასწავლებლებმა საგაკვეთილო პროცესისთვის შეიძლება გამოიყენონ რესურს ოთახში მობილიზებული სხვადასხვა საგანმანათლებლო რესურსი და ასევე, თავად მოამზადონ სასწავლო მასალა მთელი კლასისთვის. გაკვეთილისთვის სასწავლო მასალის მომზადებაში, შესაძლოა მოსწავლეებიც ჩაერთონ.
- ➔ რესურს ოთახის გარემოში შეიძლება ჩატარდეს საინფორმაციო და საკონსულტაციო შეხვედრები მოსწავლეთა მშობლებთან, ინდივიდუალურ თუ მცირე ჯგუფურ ფორმატში.

გარდა ჩამოთვლილისა, სკოლამ რესურს ოთახი შეიძლება გამოიყენოს ნებისმიერი სხვა მიზნით, რომლის რეალიზებაც შესაძლებელი იქნება რესურს ოთახის საშუალებით.

ამრიგად, ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში შექმნილი რესურს ოთახები და მათში მობილიზებული ფიზიკურ-მატერიალური, ადამიანურ-პროფესიული რესურსი და მეთოდოლოგია, სარგებლის მომტანი შეიძლება იყოს ყველასათვის, სკოლის სრული თემისთვის. როდესაც რესურს ოთახი და მასთან დაკავშირებული სიკეთეები ხელმისაწვდომი ხდება სკოლის მთელი თემისთვის და შესაბამისად, ხდება სივრცე ყველასათვის, ბუნებრივად ხელი ეწყობა იმ სტიგმის დაძლევას, რომელიც ზოგიერთ სკოლაში რესურს ოთახს უკავშირდება - „სივრცე მხოლოდ სხვებისგან განსხვავებული ბავშვებისთვის“.

რესურს ოთახი სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების განათლების მხარდასაჭერად

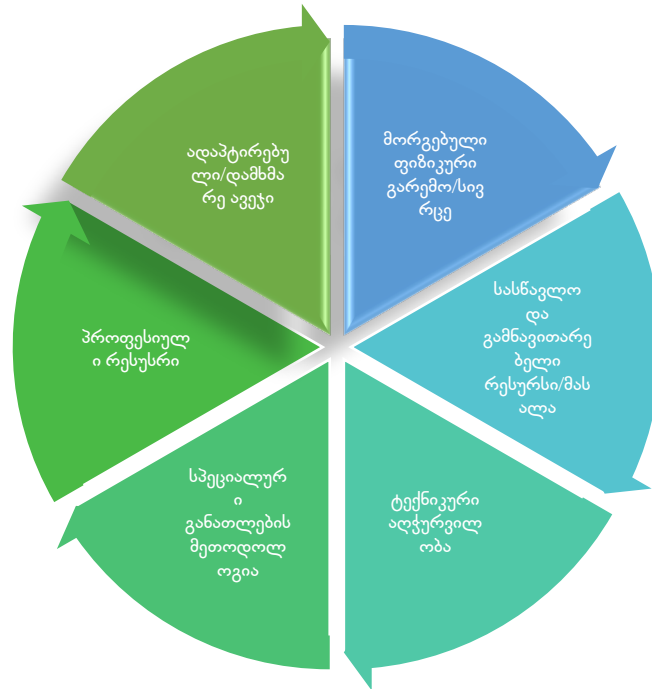
სკოლაში ორგანიზებული რესურს ოთახი, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების განათლების მხარდაჭერა მომსახურებას წარმოადგენს.

ამერიკის შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა განათლების აქტში (IDEA) ხაზგასმულია, რომ მოსწავლის საკლასო ოთახში ყოფნის დროის შემცირება და რესურს ოთახით სარგებლობა მხოლოდ მაშინ უნდა განხორციელდეს, როდესაც

მოსწავლის საკლასო ოთახში ყოფნისას, მიუხედავად დამატებითი ტექნოლოგიების და სტრატეგიების გამოყენებისა, საგაკვეთილო პროცესის ფარგლებში დასახული მიზნების მიღწევა ვერ ხორციელდება. შესაბამისად, რესურს ოთახი წარმოადგენს დამატებით მომსახურებას ბავშვის სწავლის პროცესის გასაუმჯობესებლად. რესურს ოთახი არ წარმოადგენს მოსწავლის კლასის ჩამნაცვლებელს, არამედ, ის არის დამატებითი შესაძლებლობა მოსწავლეთა განათლების მხარდასაჭერად. ამრიგად, რესურს ოთახი უნდა განვიხილოთ, როგორც ინკლუზიური განათლების ხელშემწყობი საგანმანათლებლო რესურსი, რომელიც სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების ზოგადსაგანმანათლებლო პროცესზე ხელმისაწვდომის გაზრდასა და სკოლის მრავალფეროვან სიტუაციებში მონაწილეობის ხელშეწყობას ისახავს მიზნად. რესურს ოთახში მობილიზებული მატერიალური, პროფესიული და მეთოდოლოგიური რესურსი, მაქსიმალურად ხელმისაწვდომი უნდა იყოს მოსწავლისთვის, როგორც უშუალოდ რესურს ოთახის ფიზიკურ სივრცეში, ასევე, საკლასო ოთახში მიმდინარე სასწავლო პროცესის დროსაც.

ძირითადი ღირებული კომპონენტები, რომლებიც რესურს ოთახს ინკლუზიური განათლების ხელშეწყობის პროცესში აქვს, შემდეგია:

- ➔ ექსპერტიზა ინკლუზიურ განათლებასა და სპეციალური განათლების მეთოდოლოგიაში
- ➔ სპეციალური და ინკლუზიური განათლების ხელშემწყობი პროფესიული რესურსი (სპეციალური მასწავლებელი, ფსიქოლოგი, თერაპევტები)
- ➔ მრავალფეროვანი სასწავლო და განმავითარებელი მასალა
- ➔ მორგებული, ადაპტირებული გარემო
- ➔ მორგებული/ადაპტირებული ავეჯი
- ➔ დამხმარე ტექნიკური აღჭურვილობა

რესურს ოთახის ყველა შემადგენელი კომპონენტი თანაბრად მნიშვნელოვანი და ღირებულია სკოლაში მოსწავლეთა მრავალფეროვანი საჭიროებების დასაკმაყოფილებლად და ზოგიერთი მათგანის გამოყენება, რესურს ოთახის კონკრეტული სივრცის მიღმაც არის შესაძლებელი - სასწავლო და პროფესიული რესურსის, სწავლების მეთოდოლოგიის, დამხმარე მონაცემების.

სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების განათლების ხელშესაწყობად, რესურს ოთახის და მასთან დაკავშირებული სიკეთეების მრავალმხრივი გამოყენებაა შესაძლებელი: ერთი-ერთზე სწავლება და მცირე ჯგუფური აქტივობები, აკადემიური, სოციალური, ცხოვრებისეული და წინა პროფესიული უნარების განვითარების ხელშეწყობა, თერაპიული ინტერვენცია, კლასგარეშე აქტივობების წარმართვა, სპეციალისტების, მასწავლებლების და მშობლების შეხვედრების ორგანიზება და სხვა.

რესურს ოთახის მრავალფეროვანი ფუნქცია

მოსწავლის აკადემიური მიზნების ხელშეწყობა

ყველაზე ხშირად, მოსწავლეები გარკვეულ დროს ატარებენ რესურს ოთახში, რათა წვდომა ჰქონდეთ იმ სასწავლო პირობებზე, მასალაზე, აქტივობებსა და მეთოდოლოგიაზე, რომელიც მაქსიმალურად შეესაბამება მათი სწავლის სტილს, საჭიროებებსა და შესაძლებლობებს.

რესურს ოთახში მოსწავლესთან აკადემიური მიმართულებით განხორციელებული მუშაობა შეიძლება მოიცავდეს დახმარებას ახალი თემის/ინფორმაციის დამუშავებაში, საშინაო დავალების მომზადებაში, კონკრეტული აკადემიური უნარების (მაგ.: კითხვის უნარი) გაძლიერებაზე ფოკუსირებულ ინტენსიურ მუშაობას, გაკვეთილისთვის წინასწარ მომზადებას და სხვ.

როგორც წესი, ჩვეულებრივი საკლასო ოთახი მრავალი სტიმულით არის სავსე. როდესაც კლასში შეთავაზებული დავალება/მასალა მოსწავლის შესაძლებლობების დონეზე მაღლაა, რესურს-ოთახის მშვიდ გარემოში, მოსწავლეს მისთვის რთულ მასალაზე უფრო მეტად კონცენტრირების შესაძლებლობა ეძლევა, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ახალი ინფორმაციის გაცნობის შემთხვევაში. თუ მოსწავლეს უჭირს კლასში შეთავაზებული შინაარსების გაგება, რთულდება მისი ჩართულობა საგაკვეთილო პროცესში. წინმსწრები სწავლება, გაკვეთილის თემატიკასა და მასთან დაკავშირებულ საკითხებში, მოსწავლის წინასწარ ორიენტირებას

უზრუნველყოფს. გაკვეთილამდე გაწეული წინასწარი მხარდაჭერა, მოსწავლეს უადვილებს საგაკვეთილო პროცესში ჩართვას, მასალის გაგებასა და ათვისებას და მეტ კომპეტენტურობას სძენს ახალ თემასთან მიმართებით. წინმსწრები სწავლებისთვის აუცილებელია, რესურს ოთახის სპეციალისტებსა და კლასის/საგნის მასწავლებელს შორის მჭიდრო თანამშრომლობა, რათა სპეციალისტი ინფორმირებული იყოს მომავალი გაკვეთილების თემატიკის შესახებ, ხოლო კლასის მასწავლებელი - თემისადმი მოსწავლის მზაობის შესახებ.

რესურს ოთახის გარემოში სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლესთან აკადემიურ მიზნებზე ინდივიდუალურად, თუნდაც მცირეხნიანი მუშაობა კრიტიკულად მნიშვნელოვანია კლასის/საგნის მასწავლებლის მიერაც. მოსწავლეზე მორგებულ, ერთი-ერთზე გარემოში სწავლება, საგნის მასწავლებელს აძლევს შესაძლებლობას ეფექტური კომუნიკაცია დაამყაროს მოსწავლესთან, რის შესაძლებლობაც მრავალრიცხოვან საკლასო ოთახში ყოველთვის არ არის და აძლიერებს მოსწავლესა და მასწავლებელს შორის ინტერაქციას. ამასთანავე, მასწავლებელს ეძლევა შესაძლებლობა უკეთ გაეცნოს საკუთარი მოსწავლის საჭიროებებს, შესაძლებლობებსა და სწავლის სტილს და აღმოაჩინოს მოსწავლისთვის ყველაზე შესაფერისი სწავლების სტრატეგიები. აღნიშნული ტიპის მუშაობა, ხელშემწყობ პირობას ქმნის რესურს ოთახში შეძენილი ცოდნის და გამოცდილების საკლასო ოთახში/სასწავლო პროცესში გადატანისთვის და ამასთანავე, მოსწავლეს და მასწავლებელს მეტად უქმნის ერთმანეთთან მიკუთვნების განცდას.

მოსწავლის აკადემიურ მიზნებზე მუშაობა შეიძლება წარიმართოს როგორც ინდივიდუალურად, ასევე წყვილში და მცირე ჯგუფის ფორმატში, მათ შორის მისივე თანაკლასელების მონაწილეობით.

სოციალურ უნარებზე მუშაობა და სოციალური ურთიერთობების ხელშეწყობა

როგორც წესი, რესურს ოთახში სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლესთან მუშაობენ აკადემიურ და თერაპიულ მიზნებზე. თუმცა, ასევე მნიშვნელოვანია მოსწავლის წარმატებული სოციალური ფუნქციონირების ხელშეწყობა. სოციალურ უნარებსა და ინტერაქციაზე ფოკუსირებული მუშაობა შეიძლება ხორციელდებოდეს როგორც სხვადასხვა კლასის სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა მცირერიცხოვან ჯგუფთან, ასევე,

სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლისა და მისი თანაკლასელების.

თანაკლასელებს შორის ინტერაქციის ხელშეწყობა, განსაკუთრებით ღირებულია სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლის საკლასო ჩართულობისა და კლასთან მიკუთვნებულობის ფორმირებისთვის. მცირე ჯგუფური გარემო ემოციურად მეტად უსაფრთხოა იმ მოსწავლეებისთვის, რომელთაც თანატოლებთან ურთიერთობის და ერთობლივად მუშაობის სირთულეები აქვთ. რესურს ოთახში მცირერიცხოვან ჯგუფში და შესაბამისი მხარდაჭერით, მოსწავლეებს ერთმანეთთან ინტერაქციის სათანადო პირობები ექმნებათ. ამავდროულად, მნიშვნელოვანია, მიღებული გამოცდილების საკლასო გარემოში გადატანის ხელშეწყობაც. აღნიშნული ტიპის მუშაობა განსაკუთრებულად ფრთხილ დაგეგმვას მოითხოვს და შეიძლება ხორციელდებოდეს როგორც სპეციალური მასწავლებლის, ფსიქოლოგის, ასევე, კლასის მასწავლებლის მიერ ან მათი ერთობლივი მონაწილეობით.

სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლესა და მის თანაკლასელებს შორის სოციალური ურთიერთობების წახალისება, ასევე შესაძლებელია ჯგუფური სასწავლო პროექტებით, რომელთა მომზადების შესაძლებლობაც, მოსწავლეებს რესურს ოთახის მორგებულ და სათანადოდ აღჭურვილ გარემოში ექმნებათ.

დისტანციური მხარდაჭერა

სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ზოგიერთ მოსწავლეს, განსაკუთრებით საბაზო და საშუალო საფეხურზე, შესაძლოა ეთაკილებოდეს რესურს ოთახით სარგებლობა, მიუხედავად იმისა, რომ საჭიროებდეს სპეციალური მასწავლებლის ან სხვა სპეციალისტის მხრიდან პროფესიულ დახმარებას. ასეთ შემთხვევაში, მოსწავლეს შესაძლოა სახლის გარემოში დისტანციურად გაეწიოს მხარდაჭერა რესურს ოთახიდან. აღნიშნული მხარდაჭერა მოსწავლემ შეიძლება მიიღოს როგორც სპეციალური მასწავლებლისა და სხვა სპეციალისტისგან, ასევე, საგნის მასწავლებლისგან. ამასთანავე, რესურს ოთახის სივრცე მასწავლებლის მიერ შეიძლება გამოყენებულ იქნას მოსწავლისთვის დისტანციური გაკვეთილის ჩასატარებლად, მაგალითად, როდესაც მოსწავლე შინ სწავლებაშია ჩართული და ჰიბრიდული ფორმატით იღებს განათლებას.

თერაპიული მხარდაჭერა

რესურს ოთახი კლასთან შედარებით უფრო ხელსაყრელ პირობებს ქმნის გარკვეული თერაპიული ინტერვენციების განსახორციელებლად. შესაბამისად, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეები შესაძლოა რესურს ოთახში იღებდნენ თერაპიულ მომსახურებასაც ქცევაში, მეტყველებაში და სხვ. თერაპიული მუშაობა მოსწავლესთან შესაძლოა ხორციელდებოდეს როგორც ინდივიდუალურად, ასევე წყვილში ან მცირე ჯგუფში.

განტვირთვისა და/ან წინა მოსამზადებელი გარემო

სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეს შესაძლოა დასჭირდეს გაკვეთილის დროს, მის შემდეგ ან გაკვეთილზე შესვლამდე განტვირთვა შესაბამისი სენსორული სტიმულების მქონე გარემოში, რომელიც შექმნილია რესურს ოთახში. დამამშვიდებელი გარემოს ცენტრალური მიზანი უნდა იყოს დაეხმაროს მოსწავლეებს ემოციების დარეგულირებაში, როდესაც სტრესი და შფოთვა იზრდება ან მოსალოდნელია, რომ გაიზარდოს. რესურს ოთახის მარელაქსირებელი სივრცე უნდა იყოს თავისუფალი ნეგატიური სენსორული სტიმულებისგან და დამამშვიდებელი ვიზუალური, ხმოვანი/აუდიო, ტაქტილური, ვესტიბულარული და სხვა სენსორული გამოცდილებით უზრუნველყოფდეს მოსწავლეს მისი საჭიროებების გათვალისწინებით. რესურს ოთახი და მასში ორგანიზებული კონკრეტული სივრცე, შესაძლოა ასევე გამოყენებულ იქნას მოსწავლის ქცევის დეესკალაციისთვის. აქვე მნიშვნელოვანია, რომ წინასწარ იყოს განსაზღვრული, თუ რა დროს გაატარებს მოსწავლე რესურს ოთახში განტვირთვის მიზნით, რა უნდა გააკეთოს ოთახში ყოფნისას, რა ქცევებია მოსწავლისგან მოსალოდნელი და რა მხარდაჭერას მიიღებს მოსწავლე თავისი ემოციური მოთხოვნილებების დასაკმაყოფილებლად (მაგ.: მარელაქსირებელი მელოდია და რბილ ავეჯზე წოლა, სარწევი ავეჯის გამოყენება, წიგნის წაკითხვა და სხვ.).

ცხოვრებისეული და წინა პროფესიული უნარების ხელშეწყობა

რესურს ოთახი, თავისი მატერიალურ-ტექნიკური და სპეციალისტების რესურსით, მნიშვნელოვან სივრცეს წარმოადგენს მოსწავლის ცხოვრებისეული და წინა პროფესიული უნარების გასავითარებლად და ზოგადი განათლების შემდგომ

საფეხურზე ტრანზიციის (გადანაცვლების) მოსამზადებლად. ცხოვრებისეული უნარ-ჩვევების ხელშეწყობის მთავარი მიზანია, მოსწავლეს შესაძლებლობა მიეცეს განავითაროს საკუთარი თავის, როგორც საზოგადოების ღირსეული და ღირებული წევრის კონცეფცია, საგნობრივი ცოდნის გარდა, ჰქონდეს სოციალური, დროის მართვის, ფინანსური წიგნიერების, პრობლემის გადაჭრის, გადაწყვეტილების მიღების და სხვა მნიშვნელოვანი უნარები. წინა პროფესიული მომზადება, ცხოვრებისეული უნარების განვითარების მნიშვნელოვანი ნაწილია, რომელიც მოსწავლეს მაქსიმალურად დამოუკიდებელი ფუნქციონირებისა და სკოლის შემდგომი ცხოვრებისთვის ამზადებს. ისეთი წინა პროფესიული უნარების განვითარება, როგორიცაა ინსტრუქციების შესრულება, მასალის მოწესრიგება, სხვებთან თანამშრომლობა, არჩევანის გაკეთება, მუშაობის ღირებულების გაცნობიერება, დროის მართვა, სამუშაო პროცესის დაგეგმვა, სამუშაო გარემოს მოწესრიგება, სუპერვიზიის გამოყენება, რუტინის და უსაფრთხოების წესების დაცვა, საკუთარ ნამუშევარზე რეფლექსია და სხვა, რესურს ოთახში მოწყობილ „სახელოსნოებშია“ შესაძლებელი (მაგ. „სტამბა-საამკინძაო“, არტ და ფოტო სალონი).

განათლების შემდგომ საფეხურზე ტრანზიციის მხარდამჭერი ღონისძიებები შეიძლება მოიცავდეს მოსწავლის პროფესიული ინტერესების განსაზღვრას და სხვადასხვა პროფესიის გაცნობას ხელმისაწვდომ ფორმატში (მაგ.: პროფესიების ამსახველი ფოტო-ბარათები, ვიდეო რგოლები და სხვ.), პროფესიულ და უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ვირტუალურ ტურებს, ონლაინ და პირისპირ გაცნობით შეხვედრებს, და სხვა.

ცხოვრებისეული და წინა პროფესიული მომზადება, განსაკუთრებულად კარგ სივრცეს ქმნის სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეებისა და მათი თანაკლასელების ერთობლივი მუშაობისთვის.

ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის შემუშავების და მონიტორინგის გარემო

რესურს ოთახის გარემოში ხშირად ხორციელდება მოსწავლის სწავლასთან დაკავშირებული საჭიროებების შეფასება სხვადასხვა სპეციალისტის მიერ და მუშაობა ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის (ისგ) შედგენის მიზნით. რესურს ოთახი ასევე შეიძლება ასრულებდეს ისგ-გუნდის შეხვედრების ადგილს, სადაც მასწავლებლები, სპეციალისტები, ადმინისტრაციის წარმომადგენლები, მშობლები და მოსწავლეები, იკრიბებიან ისგ-ს მონიტორინგისა და მოსწავლის პროგრესის განხილვის მიზნით.

მშობლებთან შეხვედრის და მშობლების გაძლიერების გარემო

რესურს ოთახის სივრცეში შესაძლებელია მშობლებთან საკონსულტაციო-საგანმანათლებლო შეხვედრების ჩატარება, იქნება ეს კონკრეტულ მოსწავლესთან დაკავშირებული ინდივიდუალური შეხვედრა მშობელთან (მაგ. სწავლების სტრატეგიების სწავლება-დემონსტრირება) თუ მშობელთა ჯგუფთან თემატური შეხვედრა (მაგ. პოზიტიურ მშობლობაზე). მშობლებთან საგანმანათლებლო-საკონსულტაციო შეხვედრები შესაძლოა წარიმართოს როგორც სპეციალური მასწავლებლის/სპეციალისტების, ასევე, კლასის მასწავლებლების მიერ.

რესურს ოთახის რესურსის საკლასო გარემოში გამოყენება

როგორც წესი, სპეციალური მასწავლებელი რესურს ოთახში დამატებით მხარდაჭერას უწევს მოსწავლეს ინდივიდუალურად ან მცირე ჯგუფში. თუმცა, მნიშვნელოვანია, რომ სპეციალური მასწავლებელი გააძვივოს მოსწავლეს მის კლასში და ადგილზე გაუწიოს საჭირო დახმარება. ამასთანავე, ის მასალა/რესურსი, რომელსაც მოსწავლე რესურს ოთახში იყენებს, ხელმისაწვდომი უნდა იყოს მისთვის საკლასო ოთახშიც, საგაკვეთილო პროცესის დროს. ეს შეიძლება იყოს ადაპტირებული სასწავლო მასალა (საკითხავი, სავარჯიშოები), ადაპტირებული ავეჯი, თერაპიული ბურთი, რომელსაც მოსწავლე იყენებს კონცენტრირების გაადვილებისთვის, ხმაურის დამშოში ყურსასმენები და სხვ.

რესურს ოთახის სიკეთეების გამოყენების პრინციპული და ორგანიზაციული საკითხები

რესურს ოთახი საჯარო სკოლაში ინკლუზიური განათლების ხელშეწყობას ისახავს მიზნად, თუმცა, არასათანადო გამოყენების შემთხვევაში, ინკლუზიური განათლების ბარიერადაც შეიძლება იქცეს. მაგალითად, ზოგ შემთხვევაში, რესურს ოთახის დაუსაბუთებლად გადაჭარბებულად გამოყენებას შეიძლება ჰქონდეს ადგილი, განსაკუთრებით მაშინ, თუ მასწავლებელი ვერ „უმკლავდება“ კლასში სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეს და მუდმივად კლასიდან მის გაყვანაზეა ორიენტირებული. რესურს ოთახის ზე-ზომიერი გამოყენება შესაძლოა მშობლის მოთხოვნითაც იყოს განპირობებული.

რა შემთხვევაში შეიძლება იქცეს რესურს ოთახი ინკლუზიური განათლების ბარიერად:

- ⇒ როდესაც მოსწავლის რესურს ოთახში ყოფნა სათანადოდ დასაბუთებული არ არის;
- ⇒ როდესაც მოსწავლე დაუსაბუთებლად დიდ დროს ან გაკვეთილებზე მეტ დროს ატარებს რესურს ოთახში;
- ⇒ როდესაც მოსწავლე საგაკვეთილო პროცესს და თანატოლებთან ერთად მუშაობის შესაძლებლობას ხშირად დაუსაბუთებლად სწყდება;
- ⇒ როდესაც რესურს ოთახში განხორციელებული აქტივობები თანხვედრაში არ არის სასკოლო გეგმასთან/მოსწავლის ინდივიდუალურ სასწავლო გეგმასთან და მის კლასში მიმდინარე პროცესებთან;
- ⇒ როდესაც მოსწავლისთვის შეუსაბამო (ასაკის, განვითარების და ინტერესების, საჭიროებების) მასალის და აქტივობების გამოყენება ხდება;
- ⇒ როდესაც მოსწავლესთან რესურს ოთახში მხოლოდ სპეციალისტები მუშაობენ და მას არ აქვს კლასის მასწავლებლებთან და თანატოლებთან ერთობლივ აქტივობებში ჩართვის შესაძლებლობა;
- ⇒ როდესაც რესურს ოთახში ყოფნა მოსწავლის გადაღლას და ზედმეტ დატვირთვას იწვევს, რასაც შესაძლოა ადგილი ჰქონდეს თუ მოსწავლე გაკვეთილების შემდეგ დამატებითი საგანმანათლებლო და/ან თერაპიული ჩარევისთვის რჩება რესურს ოთახში;
- ⇒ როდესაც რესურს ოთახის სიკეთეების გამოყენება საკლასო სივრციდან ან/აღ სასწავლო პროცესიდან იზოლირებულად და ასინქრონულად ხდება;
- ⇒ როდესაც მოსწავლის რესურს ოთახში გაყვანა მხოლოდ საგაკვეთილო პროცესიდან განრიდების მიზანს ემსახურება და ხდება იმიტომ, რომ მოსახერხებელია სხვებისთვის;
- ⇒ როდესაც მოსწავლეზე და მის სწავლაზე ძირითად პასუხისმგებლობას სპეციალური მასწავლებელი იღებს და არა კლასის მასწავლებელი და ის სპეციალური მასწავლებლის მოსწავლე ხდება;
- ⇒ როდესაც მოსწავლე რესურს ოთახში უფრო მეტ დროს ატარებს ან/და რესურს ოთახში უფრო მეტ მხარდაჭერას იღებს, ვიდრე საკლასო ოთახში და ის რესურს ოთახის მოსწავლე ხდება;
- ⇒ როდესაც

იმისათვის, რომ რესურს ოთახში გარკვეული დროის გატარება მოსწავლისთვის სარგებლის მომტანი მეტად იყოს, ვიდრე ზიანის, მნიშვნელოვანია პროფესიული განსჯა და ფრთხილი დაგეგმვა.

სარეფლექსიო შეკითხვები მოსწავლესთან რესურს ოთახში მუშაობის საჭიროების განსასაზღვრად და მუშაობის დასაგეგმად

- ✓ რატომ სჭირდება მოსწავლეს რესურს ოთახში ყოფნა?
- ✓ რა სიხშირით და ხანგრძლივობით სჭირდება მოსწავლეს რესურს ოთახში ყოფნა?
- ✓ შეიძლება თუ არა მოსწავლისთვის რესურს ოთახში განსაზღვრული აქტივობების საკლასო ოთახში, გაკვეთილის დროს განხორციელება?
- ✓ შეიძლება თუ არა მოსწავლისთვის რესურს ოთახში განსაზღვრული მხარდაჭერის და შექმნილი პირობების საკლასო ოთახში, გაკვეთილის დროს უზრუნველყოფა?
- ✓ რამდენად ეხმიანება რესურს ოთახში დაგეგმილი მუშაობა მოსწავლის საგანმანათლებლო საჭიროებებს?
- ✓ რამდენად, ხდება/როგორ მოხდება რესურს ოთახში შეძენილი ცოდნისა და უნარების საკლასო სივრცეში გადატანის ხელშეწყობა?
- ✓ რამდენად გამოადგება მოსწავლეს რესურს ოთახში შეძენილი უნარები საკლასო გარემოში, ყოველდღიურ ცხოვრებაში?
- ✓ რა ფორმატში, ინდივიდუალურ თუ ჯგუფურში იქნება უმჯობესი რესურს ოთახში მოსწავლესთან მუშაობა ცალკეულ მიზანზე?
- ✓ რა უფრო მეტ სარგებელს მოუტანს მოსწავლეს -კლასში თუ რესურს ოთახში ყოფნა?
- ✓ ხომ არა ატარებს მოსწავლე რესურს ოთახში დაუსაბუთებლად დიდ დროს?
- ✓ გაკვეთილების შემდეგ მოსწავლესთან მუშაობა ხომ არ გამოიწვევს მის ზედმეტად გადაღლას, გამოფიტვას?
- ✓ ხომ არ განაპირობებს ხელს რესურს ოთახში მოსწავლის გაყვანა მის სასწავლო პროცესისგან, თანატოლებისგან იზოლაციას?
- ✓ როგორია თავად მოსწავლის, მისი მშობლის მოსაზრება რესურს ოთახში გასვლასთან დაკავშირებით?
- ✓ როგორია მასწავლებლის მოსაზრება მოსწავლის რესურს ოთახში გაყვანასთან დაკავშირებით?

- ✓ რა პერიოდი, რა დრო და რა სიხშირე იქნება ყველაზე ოპტიმალური მოსწავლის მიერ რესურს ოთახში გასატარებლად?
- ✓ ვის მიერ უნდა გაეწიოს მოსწავლეს მომსახურება რესურს ოთახში?
- ✓ რამდენად არის მოსწავლის ისგ-სთან თანხვედრაში რესურს ოთახში დაგეგმილი/განხორციელებული მომსახურება?
- ✓ რამდენად არის კოორდინირებული კლასის მასწავლებელს/მასწავლებლებს და რესურს ოთახთან დაკავშირებულ სპეციალისტებს შორის მუშაობა?
- ✓ რესურს ოთახში ყოფნა ხომ არ შეუშლის ხელს მოსწავლეს საკუთარ კლასთან მიკუთვნებულობის გრძნობის ჩამოყალიბებაში?

რა შემთხვევაში სჭირდება სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეს რესურს ოთახში ყოფნა?

მოსწავლესთან რესურს ოთახში მუშაობა, უნდა წარმოადგენდეს ყველაზე შესაფერის გადაწყვეტილებას და არა ყველაზე მოსახერხებელს. ხშირად, მოსწავლისთვის რესურს ოთახში ყოფნა სავალდებულოდ განიხილება მხოლოდ და მხოლოდ მისი სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების სტატუსიდან გამომდინარე, რაც მცდარი ხედვა და პრაქტიკაა, რადგან სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ყველა მოსწავლე არ საჭიროებს რესურს ოთახში ინდივიდუალურ მეცადინეობას თუ სხვა ტიპის მხარდაჭერას. ამრიგად, მოსწავლის სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების სტატუსი, პირდაპირი განმაპირობებელი არ უნდა იყოს მისი რესურს ოთახში გაყვანისთვის. მოსწავლის ინდივიდუალური საჭიროებები და შესაძლებლობები, ასევე, მოსწავლის ინტერესები და შეიძლება ითქვას სურვილიც, გათვალისწინებულ უნდა იქნას მისთვის გასაწევი მომსახურების განსაზღვრისას. ამასთანავე, მოსწავლის ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა და მასში განსაზღვრული მიზნებიც, ერთგვარად კარნახობს თუ რა, როგორ და სად უნდა ისწავლოს და განივითაროს მოსწავლემ. ამრიგად, უნდა არსებობდეს სათანადო საფუძველი და დასაბუთება, რომ რესურს ოთახში დროის გატარება მოსწავლისთვის მიზანშეწონილი და სარგებელის მომტანია. მოსწავლის რესურს ოთახში ყოფნა არ უნდა იყოს განპირობებული მხოლოდ იმით, რომ მისი საკლასო ჩართულობის უზრუნველყოფა გარკვეულ სიძნელეებს ქმნის და უფრო ინტენსიურ დაგეგმვასა და ძალისხმევას მოითხოვს სპეციალისტებისა და მასწავლებლებისგან. რესურს ოთახში მუშაობა არ უნდა იყოს მოსწავლისთვის ხელოვნურად განსაზღვრული (მაგ.: მისი სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების სტატუსიდან გამომდინარე) და ნაკლებად

სასარგებლო მხარდაჭერა (მაგ. როცა საკლასო ოთახშიც შესაძლოა მხარდაჭერის განწევა სათანადო ძალისხმევის შედეგად).

დღის რომელ მონაკვეთში უნდა შევიდეს მოსწავლე რესურს ოთახში?

რესურს-ოთახში მოსწავლესთან მუშაობა გულისხმობს მასთან მუშაობას საკლასო გარემოს მიღმა, მისთვის არაბუნებრივ სასწავლო გარემოში, იქნება ეს სასწავლო პროცესის დროს თუ მის შემდეგ. სათანადო დასაბუთებას მოითხოვს, თუ რატომ მოხდა კონკრეტული გაკვეთილის ჩანაცვლება რესურს ოთახით, ან რატომ გაუხანგრძლივდა მოსწავლეს სკოლაში ყოფნის დრო გაკვეთილების შემდეგ.

მოსწავლეს თავის საკლასო ოთახში ყველა საგანზე დასწრების შესაძლებლობა უნდა ჰქონდეს, თუ ამის საწინააღმდეგოდ რაიმე მყარი არგუმენტი და უკუჩვენება არ არსებობს. დანყებით საფეხურზე, სადაც მხოლოდ რამდენიმე საგანი ისწავლება დღის განმავლობაში, შეიძლება მეტი მოქნილობა იყოს მოსწავლის როგორც ყველა საგანზე დასწრების, ასევე, რესურს ოთახში მასთან დამატებითი მუშაობისთვის. გაკვეთილიდან რესურს ოთახში გამოყვანის საუკეთესო შემთხვევაში, მოსწავლესთან განხორციელებული მუშაობა, უნდა შეესაბამებოდეს იმ გაკვეთილის თემატიკას, რომელსაც ტოვებს მოსწავლე. თუმცა, აღნიშნული პირობის დაკმაყოფილება ყოველთვის ვერ ხდება.

ამასთანავე, თუ კლასის რუტინა იცვლება და მაგალითად, კლასს დაგეგმილი აქვს რაიმე ღონისძიება (შეკრებები, რეპეტიციები, გასვლითი აქტივობა), მოსწავლის მოწყვეტა აღნიშნული აქტივობებიდან არამიზანშეწონილია იმ მიზეზით, რომ წინასწარ შედგენილი გრაფიკით მას რესურს ოთახში ყოფნა უნევს.

თუ მოსწავლე კონკრეტულ საგანს კვირის ზოგიერთ დღეს ესწრება კლასში, ხოლო ზოგიერთს - რესურს ოთახში, უნდა დაისვას გონივრული კითხვა: იღებს თუ არა მოსწავლე კლასში მისთვის საჭირო დახმარებას და თუ კლასშია დახმარების განწევა შესაძლებელი, მაშინ რატომ ხდება მისი რესურს ოთახში გაყვანა იმავე გაკვეთილიდან სხვა დღეებში.

ამასთანავე, თუ მოსწავლე რესურს ოთახში გაკვეთილების შემდგომ რჩება, გასათვალისწინებელია მისი გადაღლის და გამოფიტვის ფაქტორიც.

რა დრო უნდა გაატაროს მოსწავლემ რესურს ოთახში?

ერთი და უნივერსალური პასუხი კითხვაზე, თუ რა დრო უნდა გაატაროს მოსწავლემ რესურს ოთახში, არ არსებობს. რესურს ოთახში მოსწავლესთან სამუშაოდ განსაზღვრული დრო ვარირებს მოსწავლეების საჭიროებების, შესაძლებლობების, ინტერესების, ასაკის და განათლების საფეხურის მიხედვით. ყველა აკადემიურ თუ თერაპიულ მიზნებზე მუშაობის გათვალისწინებით, მოსწავლე რესურს ოთახში იმაზე მეტ დროს არ უნდა ატარებდეს, ვიდრე თავის საკლასო ოთახში თანატოლებთან ერთად ატარებს.

რესურს ოთახში მოსწავლესთან სამუშაოდ გამოყოფილი დროის მაგალითი შეიძლება იყოს კვირაში სამი აკადემიური საათი, თითო ვიზიტი 45 წუთიანი ხანგრძლივობით ან იგივე სამი საათი, სხვა მოსწავლის შემთხვევაში, შესაძლოა სხვაგვარად იყოს განაწილებული და თითო ვიზიტი 25-30 წუთს არ აღემატებოდეს. ზოგიერთი მოსწავლე, შესაძლოა მხოლოდ კვირაში ერთხელ ან თვეში ერთხელ სარგებლობდეს რესურს ოთახის მომსახურებით. რაც უფრო მეტ მზაობას და თავდაჯერებულობას იძენს მოსწავლე, იცვლება რესურს ოთახში მისთვის განეული მხარდაჭერის ხანგრძლივობაც. იმ შემთხვევაში, თუ მოსწავლესთან რესურს ოთახში მუშაობა საგაკვეთილო პროცესის შემდგომ არის დაგეგმილი, აღნიშნულიც გონივრულ დაგეგმვას მოითხოვს, რათა მოსწავლის ზედმეტი გადაღლა და გამოფიტვა არ გამოიწვიოს.

ამასთანავე, გასათვალისწინებელია შემთხვევებიც, როდესაც მოსწავლე იმაზე ნაკლებ მომსახურებას იღებს რესურს ოთახში, ვიდრე სჭირდება. აღნიშნული, სკოლაში პროფესიული რესურსის ნაკლებობით ან რესურს ოთახის გადატვირთული გრაფიკით შეიძლება იყოს განპირობებული.

ყველა შემთხვევაში, კრიტიკულია მოსწავლესთან რესურს ოთახში მუშაობის იმ ოპტიმალური დროის განსაზღვრა, რომელიც ყველაზე მეტად ეხმარება მოსწავლის საჭიროებებს.

ვინ მუშაობს მოსწავლესთან რესურს ოთახში?

რესურს-ოთახში მოსწავლესთან უნდა მუშაობდეს იმ სფეროს სპეციალისტი, რომელიც ყველაზე ზუსტად პასუხობს მოსწავლის მიმდინარე საჭიროებებს. როგორც წესი, რესურს ოთახში მოსწავლესთან სპეციალური მასწავლებელი და/ან ფსიქოლოგი მუშაობს. ამასთანავე, მოსწავლის მხარდაჭერაში შეიძლება ჩართული იყოს რომელიმე სფეროს თერაპევტი (მაგ. მეტყველების) სკოლაში ასეთის არსებობის შემთხვევაში. რესურს-ოთახთან დაკავშირებულმა სპეციალისტებმა უნდა შეიმუშაონ მოსწავლესთან სწავლების მეთოდოლოგია და სტრატეგიები, მოამზადონ სასწავლო მასალა, როგორც რესურს ოთახში, ასევე, საკლასო გარემოში გამოსაყენებლად. რესურს ოთახთან

დაკავშირებული სპეციალისტები მჭიდროდ უნდა თანამშრომლობდნენ მოსწავლის კლასის მასწავლებლებთან და მშობლებთან, რათა დარწმუნდნენ, რომ რესურს ოთახში განეული მხარდაჭერა, ეხმარება მოსწავლის საგანმანათლებლო მიზნებს.

სპეციალური მასწავლებელი - სპეციალური მასწავლებელი უნდა იყოს რესურს ოთახის სასწავლო ლიდერი. იგი დანარჩენებს უზიარებს მნიშვნელოვან ინფორმაციას და გამოცდილებას იმის შესახებ, თუ როგორ ადაპტირდეს სასწავლო გეგმა, რათა დაეხმაროს მოსწავლეს სწავლაში; როგორ უნდა შეიცვალოს ტესტირება, რომ მოსწავლემ შეძლოს საკუთარი ცოდნის დემონსტრირება, როგორ უნდა მოხდეს სასწავლო სტრატეგიების ინდივიდუალიზაცია მოსწავლის უნიკალური საჭიროებების გათვალისწინებით; რა ტიპის დამხმარე საშუალებები, სასწავლო მასალა და დამატებითი მომსახურებაა მოსწავლისთვის საჭირო საკუთარ კლასში წარმატებული ჩართვისთვის. ისგ-ის შედგენაში დახმარების გარდა, სპეციალურ მასწავლებელს ეკისრება მოსწავლეებთან დამატებითი მუშაობის პასუხისმგებლობა (ამგვარი საჭიროების შემთხვევაში). სპეციალური მასწავლებელი ქმნის მოსწავლეთა რესურს ოთახში ყოფნის განრიგს, ადგენს საჭირო რესურსის ჩამონათვალს, ამზადებს სასწავლო მასალას, თანამშრომლობს საგნის მასწავლებელთან, მოსწავლესთან დაკავშირებულ სკოლის სხვა პერსონალთან და მოსწავლის მშობლებთან.

ფსიქოლოგი - ფსიქოლოგი წარმოადგენს რესურს ოთახის გუნდის წევრს და შეაქვს წვლილი მოსწავლის შეფასების, ისგ-ს შედგენის და დამატებითი მხარდაჭერის/მომსახურების განსაზღვრის პროცესში. ფსიქოლოგი მუშაობს მოსწავლის ქცევაზე, ქცევის მართვის სტრატეგიებზე, რომელთა გამოყენებაც შესაძლოა მოხდეს როგორც საკლასო, ასევე, რესურს ოთახში; ინდივიდუალურად და/ან ჯგუფურად მუშაობს მოსწავლესთან ქცევითი, ემოციური და სოციალური საჭიროებების დაკმაყოფილებაზე. ფსიქოლოგი თანამშრომლობს მშობლებთან და საჭიროების შემთხვევაში, განსაზღვრავს და ახდენს მოსწავლის გადამისამართებას სხვა სპეციალისტთან.

საგნის/კლასის მასწავლებელი - მასწავლებელი რესურს ოთახთან დაკავშირებულ სპეციალისტებს უზიარებს ინფორმაციას საკლასო ოთახში დაგეგმილი თემების, აქტივობების შესახებ, მონაწილეობს ისგ-ის შედგენაში და ისგ გუნდთან ერთად მოსწავლისთვის საჭირო დახმარების განსაზღვრაში. მასწავლებელი ასევე ჩართულია მოსწავლისთვის რესურს ოთახის აქტივობების დაგეგმვასა და განხორციელებაში. ამრიგად, რესურს ოთახში მოსწავლესთან მუშაობს მისი კლასის მასწავლებელიც. საგნის მასწავლებლის მხრიდან ერთი-ერთზე და მოსწავლეზე მაქსიმალურად

მორგებულ პირობებში (მაგ. ნაკლები გამლიზიანებელი/სტიმული) განეული მხარდაჭერა, განსაკუთრებით ღირებულება, რადგან მოსწავლეს და მასწავლებელს ერთმანეთთან სასწავლო თუ სოციალური ინტერაქციის შესაძლებლობა ეძლევათ, რაც შედარებით რთულია მრავალრიცხოვან საკლასო გარემოში. ამასთანავე, ამ სახით მასწავლებელი ასრულებს თავის პროფესიულ ვალდებულებას - მუშაობს მოსწავლესთან ახალი ცოდნის შეძენაზე, მოსწავლისთვის შესაბამის პირობებში.

რაზე ხდება მუშაობა რესურს ოთახში?

მოსწავლისთვის რესურს ოთახის გარემოსთვის შემუშავებული მხარდაჭერის გეგმა შესაბამისობაში უნდა იყოს მისი კლასის სასწავლო გეგმასთან ან მოსწავლისთვის შედგენილ ინდივიდუალურ სასწავლო გეგმასთან. ამასთანავე, სწორად უნდა მოხდეს პრიორიტეტული სფეროების და უნარების განსაზღვრა, რადგან რესურს ოთახში მუშაობა შეიძლება ვერ ფარავდეს მოსწავლის ყველა საჭიროებას. სპეციალური მასწავლებელი კლასის მასწავლებელთან და მშობელთან თანამშრომლობით უნდა განსაზღვრავდეს იმ პრიორიტეტულ უნარებს, რომელთა განვითარებაც მაქსიმალურად შეუწყობს ხელს მოსწავლის საგაკვეთილო პროცესში და სასკოლო ცხოვრებაში ჩართულობას. რესურს ოთახისა და საკლასო ოთახის სასწავლო პროცესების სინქრონიზაციის მიზნით, აუცილებელია, რომ სპეციალისტებსა და მასწავლებლებს შორის იყოს ხშირი და ეფექტური კომუნიკაცია.

რესურს ოთახში განეული მომსახურება მოსწავლესთან პირდაპირი მუშაობის გარდა, შესაძლოა საკონსულტაციო მიდგომას ეფუძნებოდეს, რადგან უფროსი კლასის მოსწავლეები ზოგჯერ უხერხულობას გრძნობენ, როდესაც მათთან ინდივიდუალურად მუშაობს სპეციალური მასწავლებელი.

ნებისმიერი ტიპის მხარდაჭერისას, მნიშვნელოვანია, რომ რესურს ოთახში მოსწავლის მიერ შეძენილი ცოდნის, უნარებისა და გამოცდილების საკლასო ოთახში გადატანის ხელშეწყობა მოხდეს.

როგორ უნდა დაიგეგმოს რესურს ოთახში ერთზე მეტ მოსწავლესთან ერთდროულად მუშაობა?

რესურს ოთახში, ინდივიდუალურის გარდა, მოსწავლეებთან შესაძლებელია მუშაობის წარმართვა წყვილებში ან მცირე ჯგუფებში. აღნიშნული ტიპის მუშაობა, ძალიან ფრთხილ დაგეგმვას მოითხოვს. სხვადასხვა კლასის სპეციალური საგანმანათლებლო

საჭიროების მქონე მოსწავლეთა დაწყვილებისა თუ დაჯგუფების შემთხვევაში, გათვალისწინებულ უნდა იქნას მოსწავლეთა ასაკი, შესაძლებლობები, ტემპერამენტი, მოსწავლეებისთვის განსაზღვრული საშუალო მიზნები და სხვა. აღნიშნული ფაქტორების გათვალისწინება მნიშვნელოვანია მაშინაც კი, როდესაც მოსწავლეები არა ერთად, არამედ პარალელურად იმყოფებიან რესურს ოთახში. დიდი ასაკობრივი განსხვავების მქონე მოსწავლეების (მაგ. 6 და 15 წლის), ერთად მუშაობა დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ უფროსი ასაკის მოსწავლე უმცროსთან მუშაობაშია ჩართული და მხარდამჭერის როლში იმყოფება, რაც, სარგებლის მომტანია, ორივე ასაკის მოსწავლისთვის.

სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლის თანაკლასელებთან წყვილში თუ მცირე ჯგუფში მუშაობაც, სათანადო დაგეგმვას მოითხოვს. მაგალითად, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლე რესურს ოთახში შესაძლოა მერხის მეწყვილესთან მუშაობდეს, რათა კლასში ერთმანეთთან უკეთ ურთიერთობა შეძლონ ან მერხის მეწყვილემ სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლისთვის „თანატოლი-თანატოლისთვის“ დახმარების განწვეა ისწავლოს შემდგომ უკვე, საკლასო ოთახში გამოსაყენებლად. შესაძლოა, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლე რესურს ოთახში სასწავლო პროექტზე იმ თანაკლასელებთან ერთად მუშაობდეს, რომლებთანაც განსაკუთრებულად კარგად ამყარებს კომუნიკაციას; ან პირიქით, მუშაობა მოსწავლეთა იმ ჯგუფთან წარიმართოს, რომელთაც ერთმანეთთან ინტერაქციის და კომუნიკაციის სირთულეები აქვთ.

რა როლი აქვს მშობელს რესურს ოთახში მოსწავლესთან მუშაობის დაგეგმვაში?

მშობლები ითვლებიან რესურს ოთახის სრულფასოვან და თანასწორ წევრებად, განსაკუთრებით, როდესაც ისგ-ის და რესურს ოთახში განსახორციელებელი ღონისძიებების დაგეგმვა ხდება, რადგან აქვთ უნიკალური ცოდნა თავიანთი შვილის ძლიერი მხარეებისა და საჭიროებების შესახებ. მშობლებს უფლება აქვთ ჩაერთონ შეხვედრებში, სადაც განიხილება მათი შვილების შეფასების შედეგები, ისგ, სასწავლო სტრატეგიები, დამატებითი მხარდამჭერი მომსახურებები, რესურსები და აღჭურვილობა. არის შემთხვევები, როდესაც მშობელი რესურს ოთახში მისი შვილისთვის იმაზე მეტი დროის გატარებას ითხოვს, ვიდრე ამის რეალური სჭირდება არსებობს ან პირიქით, მშობელი რესურს ოთახში ბავშვის შეყვანის წინააღმდეგია. მნიშვნელოვანია, მშობლის მოსაზრებების მოსმენა და მისთვის სრულფასოვანი ინფორმაციის მიწოდება, თუ რას ემსახურება რესურს ოთახში მუშაობა, რა მიზნებზე

ხდება მოსწავლესთან მუშაობა, რატომ არის აუცილებელი რესურს ოთახში დამატებითი მუშაობა, რატომ რესურს ოთახში და არა კლასში და პირიქით, რატომ სასწავლო დღის კონკრეტულ პერიოდში, კონკრეტული სიხშირითა და ხანგრძლივობით და ა.შ. ამრიგად, რესურს ოთახში მოსწავლისთვის განსაზღვრული მხარდაჭერა შეთანხმებული უნდა იყოს მშობელთან. ამასთანავე, მშობელს შესაძლებლობა უნდა ჰქონდეს დააკვირდეს და დაეუფლოს ბავშვთან მუშაობის სტრატეგიებს, რათა საკუთარი შვილის განათლების პროცესში თავადაც მნიშვნელოვან რესურსად იქცეს.

რა შეიძლება იყოს რესურს ოთახის ალტერნატივა მოსწავლის მხარდაჭერისას?

როდესაც მოსწავლე საკლასო აქტივობებში ვერ ერთვება ან როდესაც რესურს ოთახში დიდ დროს ატარებს, კლასში შესაბამისი მხარდაჭერის არქონის გამო, ის ირიცება ბუნებრივი სასწავლო პროცესისა და თანატოლებისგან. შესაძლოა, რესურს ოთახში მოსწავლე მნიშვნელოვან უნარებს იძენდეს და როგორც მისთვის, ასევე, სხვებისთვისაც (მაგ.: კლასის მასწავლებელი, მშობელი) მისი რესურს ოთახში ყოფნა საკმაოდ კომფორტული იყოს. მიუხედავად ამისა, მაინც ღირს კითხვის დასმა, თუ რა შეიძლება იყოს ალტერნატივა და რატომ არ იქნა მისი გამოყენება. მაგალითად, ერთ-ერთი ალტერნატივა შეიძლება იყოს მოსწავლისთვის მისივე კლასში მხარდაჭერის განწევა სპეციალური მასწავლებლის მიერ.

განათლებაში არსებული თანამედროვე ტენდენციები მოითხოვს, რომ სპეციალური მასწავლებელი იყოს ზოგადი განათლების მასწავლებლების კონსულტანტი და მხარდამჭერი (აბდალა და სხვები, 2021). როდესაც კლასში საგნის და სპეციალური მასწავლებელი თანამშრომლობენ, ერთმანეთს „ასწავლიან“ და გამოცდილებას უზიარებენ, მოსწავლის ჩართულობისთვის სათანადო პირობები იქმნება. სპეციალური მასწავლებლის საკლასო გარემოში მოსწავლის ხელშეწყობის ერთ-ერთი ფორმა თანა-სწავლებაა, რაც სპეციალურ მასწავლებელსა და კლასის მასწავლებელს შორის საკმაოდ კოორდინირებულ მუშაობას მოითხოვს. სწავლების აღნიშნული ფორმა გულისხმობს ორი მასწავლებლის მიერ ერთობლივად დაგეგმილ და წარმართულ საგაკვეთილო პროცესს. თანა-სწავლება ეფუძნება, როდესაც კლასში სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლე/ები სწავლობენ და სპეციალური მასწავლებელი და საგნის მასწავლებელი ერთობლივ გაკვეთილს ატარებენ. აღნიშნულ პროცესში, ორივე მასწავლებელი თანაბარ პედაგოგიურ ფუნქციას ასრულებს და კლასში მათი რესურსის გამოყენება თანაბრად ყველა მოსწავლის მიერ ხდება. თანა-სწავლების სტრატეგია განსაკუთრებით ეფუძნება, როდესაც მოსწავლეს რესურს ოთახში შეძენილი და გავარჯიშებული აქვს გარკვეული უნარები და რომელთა

გენერალიზება საკლასო ოთახში უნდა მოხდეს. მასწავლებლისა და სპეციალური მასწავლებლის მიერ თანა-სწავლების სხვადასხვა მიდგომა და მოდელი არსებობს: (1) ერთი ასწავლის, მეორე აკვირდება; (2) ერთი ასწავლის და მეორე ასისტირებს უწევს; (3) ორივე ერთად იძლევიან ინსტრუქციებს, ერთობლივად ხსნიან მასალას; (4) ალტერნატიული სწავლება - ერთი ასწავლის დიდ ჯგუფს და მეორე ასწავლის უფრო მცირე ჯგუფს იმავე კლასში; (5) მოსწავლეები გაყოფილი არიან 2 ჯგუფად და მოძრაობენ გაჩერებებს შორის, სადაც მასწავლებლები ერთი და იგივე მასალას სხვადასხვა ხერხით უხსნიან; (6) პარალელური მოდელი - კლასი გაყოფილია თანაბარი რაოდენობის მოსწავლეებად და მასწავლებლები პარალელურად ასწავლიან (Suhail Mahmoud).

თანა-სწავლება ქმნის შესაძლებლობას, რომ მოსწავლე დარჩეს საკუთარ კლასში და იყოს მისი თანასწორუფლებიანი წევრი მთელი სასწავლო დღის განმავლობაში. ამასთანავე, სპეციალური მასწავლებლის პროფესიული რესურსი ხმარდება მთელს კლასს, რაც გარკვეულ წილად, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლის მიმართ სტიგმის დაძლევისას უწყობს ხელს, რომელიც მასთან სპეციალური მასწავლებლის თუ სხვა სპეციალისტის მუშაობით არის განპირობებული.

ამრიგად, რესურს ოთახში მოსწავლის გაყვანამდე, მაშინაც კი, როდესაც ის რესურს ოთახიდან სარგებელს იღებს, ღირს სხვა ალტერნატივის განხილვაც და როდესაც მოსწავლე რესურს ოთახში საგაკვეთილო პროცესის დროს იმყოფება, აღნიშნული აუცილებლობით უნდა იყოს განპირობებული და არ უნდა წარმოადგენდეს მეორე, უფრო „მოსახერხებელ“ ალტერნატივას.

მოსწავლისთვის სხვადასხვა დონის მხარდაჭერის და მომსახურებების განწევა - ზოგადი და სპეციალური განათლების დაკავშირება

როგორ გავაშენოთ ხიდი ზოგად და სპეციალურ განათლებას, რესურს ოთახსა და საკლასო ოთახს შორის

- ➔ რესურს ოთახში მოსწავლესთან დაგეგმილი სამუშაო თანხვედრაშია კლასის სასწავლო გეგმასთან/ინდივიდუალურ სასწავლო გეგმის მიზნებთან
- ➔ რესურს ოთახში განხორციელებული მუშაობა ეხმარება მოსწავლეს საკლასო ჩართულობაში
- ➔ რესურს ოთახში მომზადებული მასალა, სხვადასხვა რესურსი, მეთოდოლოგია და აღჭურვილობა, ხელმისაწვდომია მოსწავლისთვის თავის კლასში, სასწავლო პროცესში

- ➔ რესურს ოთახში მოსწავლეს აქვს კლასის/საგნის მასწავლებლის მხარდაჭერის მიღების შესაძლებლობაც
- ➔ რესურს ოთახში მოსწავლეს აქვს თანაკლასელების მცირე ჯგუფებთან სწავლის და ურთიერთობის შესაძლებლობა
- ➔ რესურს ოთახის სპეციალისტებსა და საგნის მასწავლებლებს შორის მოქმედებები კოორდინირებულია და თანაბარი ძალისხმევაა ჩადებული მოსწავლის განათლების მხარდასაჭერად, გამოყენებულია თანა-სწავლება

სკოლის სხვადასხვა - რესურს ოთახისა და საკლასო ოთახის გარემოში, მოსწავლისთვის მხარდაჭერის უზრუნველყოფის შესაძლო გზები, შეგვიძლია განვიხილოთ ინტერვენციის ე.წ. პირამიდა მოდელზე (Response to Intervention Model, RTI), რომელიც ასახავს მოსწავლეების განათლების ხელშეწყობის სხვადასხვა დონეს. ინტერვენციის/მხარდაჭერის აღნიშნული მოდელი, ერთმანეთთან აკავშირებს ზოგად და სპეციალურ განათლებაში არსებულ საუკეთესო გამოცდილებას ყველა მოსწავლისთვის შესაბამისი საგანმანათლებლო პირობების შექმნის მიზნით და წარმოადგენს თანამშრომლობით, მოქნილ მიდგომას.

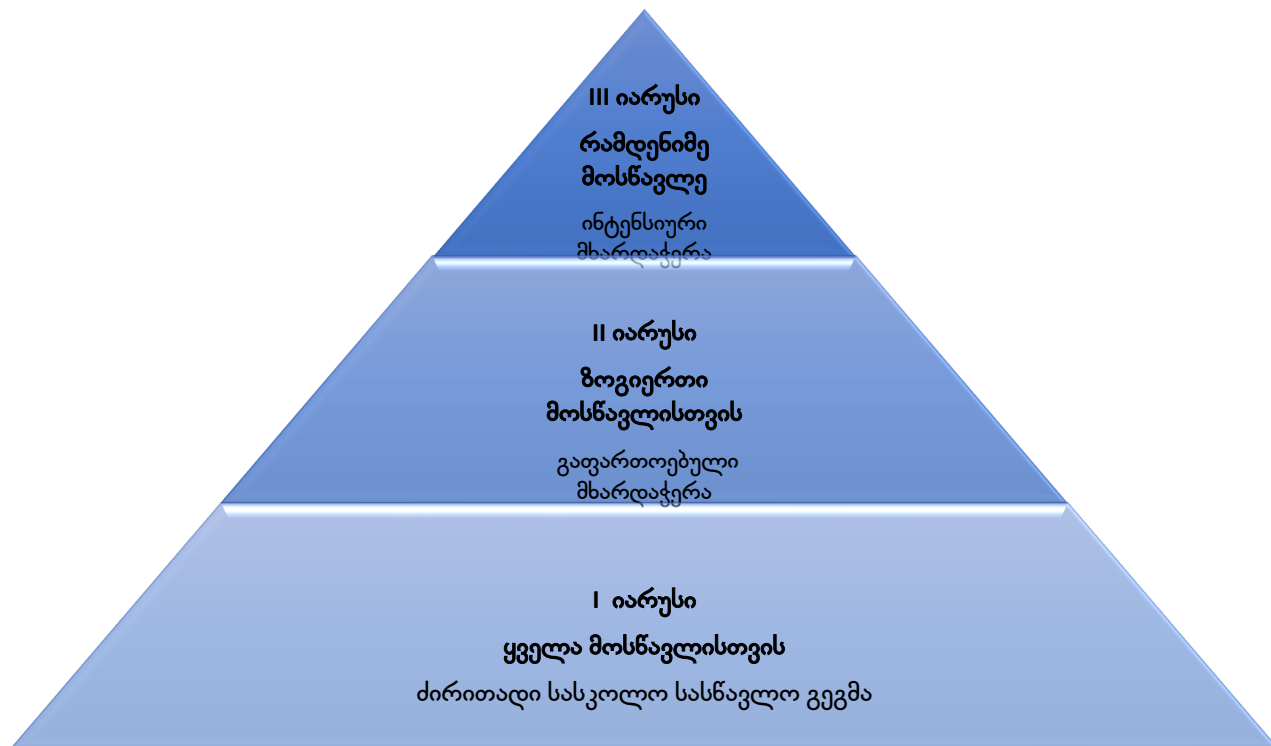
I დონის/შრის მხარდაჭერა ჩვეულებრივ უზრუნველყოფილია კლასში ყველა მოსწავლისთვის და თავის მხრივ, სწავლის უნივერსალური დიზაინის პრინციპებს ეფუძნება, რომელიც ყველა მოსწავლის სწავლის თავისებურებას ითვალისწინებს. სპეციალურმა მასწავლებელმა შესაძლოა ითანამშრომლოს კლასის მასწავლებელთან და კონსულტაცია გაუწიოს მას, თუ როგორ გახადოს გამოყენებული ინსტრუქციები, მასალის წარდგენის და შეფასების ფორმატი და სხვა, მაქსიმალურად ეფექტური კლასში მყოფი მოსწავლეთა მრავალფეროვნებისთვის, მათ შორის, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლისთვის. ამასთანავე, მოსწავლეთა პროგრესის მონიტორინგის შედეგად, შესაძლოა გამოვლინდეს, რომ კლასში ზოგიერთ მოსწავლეს სჭირდება უფრო მეტი მხარდაჭერა ან/და განსხვავებული

მომსახურება, ვიდრე ის ჩვეულებრივ იღებს. ასეთ შემთხვევაში, მოსწავლეს შესაძლოა დასჭირდეს მეორე იარუსის მხარდაჭერა.

II დონის/შრის მხარდაჭერა უზრუნველყოფილია ერთობლივად - ზოგადი და სპეციალური განათლების რესურსების ამოქმედებით (მაგ. საგნის მასწავლებელი და სპეციალური მასწავლებელი). ამ ტიპის მხარდაჭერა კონკრეტულ მოსწავლეზე შედარებით უფრო ფოკუსირებული და მიზნობრივია მის ძლიერ მხარეებსა და საჭიროებებს ითვალისწინებს. ამ დონეზე განეული მხარდაჭერა შესაძლოა მოიცავდეს უფრო ინტენსიურ, მიზანმიმართულ და ექსპლიციტურ მხარდაჭერას და პროგრესის შედარებით ხშირ მონიტორინგს. მაგალითად, კონკრეტულ მოსწავლეზე მორგებული ინსტრუქციები და სასწავლო მასალა, ფოკუსი სპეციფიკური უნარების განვითარებაზე მცირე ჯგუფური სამუშაოების ფარგლებში (მაგ.: ინდივიდუალურად ან სხვა ორ-სამ მოსწავლესთან ერთად დამატებითი სამუშაოები კვირაში 3-ჯერ ფონემური ცნობიერის გაზრდაზე, ბგერისა და ასოს დაკავშირებაზე კითხვის ხელშესაწყობად). თუმცა, ზოგიერთ მოსწავლეს, შესაძლოა სჭირდებოდეს კიდევ უფრო ინტენსიური და განსხვავებული, მესამე იარუსის მხარდაჭერა.

III დონის/შრის მხარდაჭერა კიდევ უფრო მეტად ინტენსიურია და ითვალისწინებს მოსწავლისთვის დამატებითი სპეციალური საგანმანათლებლო მომსახურების გაწევას. ამ იარუსის მხარდაჭერაც, მისადაგებულია კონკრეტული მოსწავლის საჭიროებებსა და ძლიერ მხარეებზე და როგორც წესი, გულისხმობს მის ინდივიდუალურ საჭიროებებზე მორგებულ ინდივიდუალიზებულ პროგრამას/ინდივიდუალურ სასწავლო გეგმას და დამატებით მომსახურებებს (მაგ.: სპეციალური მასწავლებლის, თერაპევტის). რაც უფრო მეტად გამოხატულია მოსწავლის საგანმანათლებლო საჭიროება, მით უფრო მეტი ვარაუდით დასჭირდება მას სპეციალურ საგანმანათლებლო გარემოში მუშაობა (მაგ. რესურს ოთახი) და დამხმარე სასწავლო მასალა.

მოდელის ფიგურაში (სამკუთხედში), ცალკეულ ნაწილს/იარუსს შორის კონტურები არ არის მკვეთრი, რადგან იგულისხმება, რომ მოსწავლის საჭიროებების ცვლასთან თუ პროგრესთან ერთად, იცვლება მისთვის განეული საგანმანათლებლო მომსახურებებიც. ამასთანავე, ცალკეულ მოსწავლეს შესაძლოა ჰქონდეს საჭიროება სამივე იარუსის დონეზე ერთდროულად და შესაბამისად, სამივე იარუსის მხარდაჭერას იღებდეს. ამრიგად, აღნიშნული მოდელი საკმაოდ მოქნილია და ითვალისწინებს მოსწავლის მიმდინარე და ცვალებად საჭიროებებს.

განვიხილოთ ორი მოსწავლის შემთხვევა:

ქეთი 10 წლის გოგონაა, რომელიც მე-5 კლასში სწავლობს. ქეთის დაუნის სინდრომის დიაგნოზი აქვს ზომიერად გამოხატული ინტელექტუალური სირთულეებით. სკოლაში ქეთის უჭირს ასაკობრივი აკადემიური შედეგების მიღწევა. განსაკუთრებული გამოწვევები ინფორმაციის დამუშავების და ენობრივი განვითარების კუთხით ვლინდება. ქეთის შედარებით ძლიერ მხარეს სოციალური ურთიერთობის უნარები წარმოადგენს. კლასის მასწავლებელი და სპეციალური მასწავლებელი ერთმანეთთან თანამშრომლობენ ქეთისთვის ინდივიდუალური სასწავლო მიზნების და საჭირო სპეციალური მხარდაჭერის განსაზღვრის მიზნით. ქეთისთვის შემდეგი მიზნებზე მუშაობა განისაზღვრა პრიორიტეტულად:

- ფუნქციური კითხვის ხელშეწყობა - ე.წ. „სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი სიტყვების“ წაკითხვის სწავლა (მშობელთან თანამშრომლობით დაიგეგმა საზოგადოებრივი ფუნქციონირებისა და უსაფრთხოებისთვის აუცილებელი სიტყვების შერჩევა)
- ბაზისური ანგარიშის დაუფლება და ფულის დასახელებების/კუპიურების ცნობა;
- ისეთი სოციალური უნარის სწავლა, როგორცაა სხვებთან თანამშრომლობა;

- ➔ დასვენება-გართობის აქტივობებისთვის საჭირო უნარების განვითარება;
- ➔ ეფექტური კომუნიკაციის დამყარება სხვადასხვა საზოგადოებრივ ადგილში (მაგ.: საზოგადოებრივ ტრანსპორტში, მარკეტში);
- ➔ წინა პროფესიული უნარების განვითარება ზრდასრულ ცხოვრებაში ეფექტური ტრანზიციისთვის.

ბაჩო 10 წლის ბიჭუნაა, რომელიც მე-5 კლასში სწავლობს. ბაჩოს ინტელექტუალური განვითარების მსუბუქი დარღვევა აქვს (IQ ქულა - 67). განსაკუთრებული სირთულეები აღენიშნება მასალის დამახსოვრებაში, პრობლემის გადაჭრასა და ცნებების გააზრებაში. ბაჩოს კითხვის დონე დაახლოებით 7-8 წლის ასაკისას შეესაბამება. ასევე, ბაჩოს უჭირს ასაკის შესაბამისი მათემატიკური დავალებების შესრულება. აღნიშნული სირთულეები განაპირობებს მეორად სირთულეებს, როგორიცაა თანატოლებთან ერთად ჯგუფურ აქტივობებში მონაწილეობის სირთულე და სასწავლო დავალებების/აქტივობების შესრულების დაბალი მოტივაცია. პერიოდულად, ბაჩო ავლენს რეზისტენტულ ქცევას (მაგ.: უარს ამბობს წიგნის გადაშლაზე გაკვეთილის დროს და მასალის წაკითხვაზე). ბაჩოს უჭირს სოციალური დისტანციის დაცვა და ხშირად ძალიან ახლოს მიდის მოსაუბრესთან, რაც ბაჩოსთან კომუნიკაციას სხვებისთვის არაკომფორტულს ხდის. ბაჩოს ფიზიკური უნარები საკმაოდ კარგად არის განვითარებული და მას უყვარს სხვადასხვა სპორტული თამაში. მთლიანობაში, ბაჩოს სკოლაში სწავლის საკმაოდ წარმატებელი გამოცდილება დაუგროვდა.

ბაჩოსთან სამუშაოდ შემდეგი მიმართულებები განისაზღვრა:

- ➔ აკადემიური - კითხვის და მათემატიკური უნარების გაუმჯობესება;
- ➔ სოციალური - ოპოზიციური ქცევის შემცირება, თანატოლებთან ურთიერთობისას სოციალური დისტანციის დაცვა, თანატოლებთან ერთობლივ აქტივობებში ჩართულობის გაზრდა.

ქეთის და ბაჩოს განსხვავებული ტიპის და ოდენობის მხარდაჭერა დასჭირდება როგორც საკლასო, ასევე, რესურს ოთახში. ქეთისთვის უფრო ინტენსიური და სპეციალიზებული, მესამე იარუსის მხარდაჭერა იქნება საჭირო, რომელიც რესურს ოთახში მუშაობის შედარებით მეტ დროსაც გულისხმობს; ხოლო ბაჩოსთვის განსაზღვრული მხარდაჭერა, მეტად იქნება ფოკუსირებული მისივე კლასში, მაგალითად, პოზიტიური ქცევის განმტკიცება მასწავლებლის მიერ, თანატოლებთან ერთობლივ აქტივობებში ჩართვის ხელშეწყობა და სპორტის გაკვეთილების (სადაც ბაჩო მეტად წარმატებულად გრძნობს თავს) მიზნობრივად გამოყენება სოციალური უნარების და თანატოლებთან ურთიერთობის გასაუმჯობესებლად. ამავდროულად, ბაჩოს დასჭირდება დამატებითი მუშაობა კითხვის უნარების განვითარებაზე რესურს

ოთახში და წინმსწრები სწავლება გაკვეთილამდე ახალ მასალაში უკეთ
ორიენტირებისთვის.

რესურს ოთახში მუშაობის დაგეგმვა

მიუხედავად იმისა, რომ რესურს ოთახში მოსწავლესთან წარმართული მუშაობა მის ინდივიდუალურ სასწავლო გეგმას ეფუძნება, რეკომენდებულია, რესურს ოთახში გასაწევი მხარდაჭერის გეგმის შემუშავება, რაც მოსწავლის გარემო გაერთიანებულ გუნდს (მასწავლებლებს, სპეციალისტებს, ადმინისტრაციის წარმომადგენელს და მშობელს) განსახორციელებელი ღონისძიებების უკეთ გააზრებასა და ორგანიზებაში დაეხმარება.

რესურს ოთახში დაგეგმილი მუშაობის ფორმის შევსება რეკომენდებულია როგორც ინდივიდუალური მოსწავლისთვის, ასევე, ჯგუფურად განსაზღვრული სამუშაოებისთვის.

ფორმა N1

სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლისთვის რესურს ოთახში გასაწევი მხარდაჭერის გეგმა	
მოსწავლის სახელი, გვარი:	მოსწავლის დაბადების წელი: ასაკი:
კლასი:	კლასის დამრიგებელი:
ფორმის შევსების თარიღი:	ფორმის შევსებაზე პასუხისმგებელი პირი:
რესურს ოთახში მოსწავლესთან მომუშავე პირები:	
პოზიცია -----	სახელი, გვარი-----
პოზიცია -----	სახელი, გვარი-----
პოზიცია -----	სახელი, გვარი-----
რამდენი ხანი გაგრძელდება მოსწავლესთან რესურს ოთახში მუშაობა:	
მიზნები, რომელზეც მოსწავლესთან განხორციელდება მუშაობა რესურს ოთახში:	
რა სახით უკავშირდება რესურს ოთახში დაგეგმილი მუშაობის მიზნები მოსწავლის სასწავლო მიზნებს:	

რესურს ოთახში მუშაობის განრიგი:							
დღე:	დანკ. დრო	დასრ. დრო	მიზანი, რომელზეც მოხდება მუშაობა:	მუშაობის ფორმატი:	საჭირო რესურსი/მასალა:	პასუხისმგებელი პირი/ები:	
☐ ორშაბათი				☐ ინდივიდუალური ☐ წყვილში ☐ ჯგუფური			
☐ სამშაბათი				☐ ინდივიდუალური ☐ წყვილში ☐ ჯგუფური			
☐ ოთხშაბათი				☐ ინდივიდუალური ☐ წყვილში ☐ ჯგუფური			
☐ ხუთშაბათი				☐ ინდივიდუალური ☐ წყვილში ☐ ჯგუფური			
☐ პარასკევი				☐ ინდივიდუალური ☐ წყვილში ☐ ჯგუფური			
მოსწავლესთან რესურს ოთახში მუშაობისთვის საჭირო მასალის/რესურსის ჩამონათვალი:							
წყვილში ან ჯგუფად მუშაობის შემთხვევაში, ვინ იქნება მოსწავლესთან ერთად:							
რა მხარდაჭერა გაეწევა მოსწავლეს თავის საკლასო ოთახში და ვის მიერ/როგორ მოხდება რესურს ოთახში შეძენილი უნარების გადატანა კლასის გარემოში:							
სხვა მნიშვნელოვანი ინფორმაცია/კომენტარები:							

მოსწავლის მოსაზრება (თუ ცნობილია):
მშობლის მოსაზრება:
კლასის მასწავლებლის/ების მოსაზრება:

ფორმა N2

რესურს ოთახში ჯგუფური სამუშაოს გეგმა					
მოსწავლე:		კლასი:		კლასის დამრიგებელი/დამრიგებლები:	
ფორმის შევსების თარიღი:		ფორმის შევსებაზე პასუხისმგებელი პირი/პირები:			
რესურს ოთახში მოსწავლეებთან მომუშავე პირები:					
პოზიცია -----		სახელი, გვარი-----			
პოზიცია -----		სახელი, გვარი-----			
პოზიცია -----		სახელი, გვარი-----			
რამდენი ხანი გაგრძელდება მოსწავლეთა ჯგუფთან რესურს ოთახში მუშაობა:					
მიზნები, რომელზეც მოსწავლეთა ჯგუფთან განხორციელდება მუშაობა რესურს ოთახში:					
რესურს ოთახში მუშაობის განრიგი:					
დღე:	დწყ.	დასრ.	მიზანი/მიზნები, რომელზეც მოხდება მუშაობა:		პასუხისმგებელი

	დრო	დრო		რესურსი/მასალა:	პირი/ები:
☐ ორშაბათი					
☐ სამშაბათი					
☐ ოთხშაბათი					
☐ ხუთშაბათი					
☐ პარასკევი					
მუშაობისთვის საჭირო მასალის/რესურსის ჩამონათვალი:					
სხვა მნიშვნელოვანი ინფორმაცია/კომენტარები:					

საჯარო სკოლაში რესურს ოთახის ორგანიზება-მოწყობა

რესურს ოთახის მოწყობის ყველა ეტაპზე - სივრცის შერჩევა, გარემონტება, მორგება, მასალის განსაზღვრა, აღჭურვა, მოწყობა და სხვ., მნიშვნელოვანია, რომ სკოლის ადმინისტრაცია, ინკლუზიურ განათლებაში ჩართული სპეციალისტები და საგნის მასწავლებლები თანამშრომლობდნენ ერთმანეთთან. ამასთანავე, სკოლაში მყოფი სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების მშობლების მოსაზრებების გათვალისწინებაც მნიშვნელოვანია, რომელთაც ღირებული წვლილის შეტანა შეუძლიათ მრავალფეროვანი საჭიროებებისა და ინტერესების მქონე მოსწავლეებზე რესურს ოთახის მაქსიმალურად მორგებაში.

რესურს ოთახის ორგანიზების ზოგადი პრინციპები

სკოლაში რესურს ოთახისთვის სივრცის შერჩევისა და მისი მოწყობისას გათვალისწინებულ უნდა იქნას ის მიზანი, რომელსაც რესურს ოთახი ემსახურება და ყველა ის ფუნქცია, რომელიც რესურს ოთახმა შეიძლება შეასრულოს:

- ⇒ მოსწავლესთან ინდივიდუალური მუშაობა აკადემიურ და სხვადასხვა ცხოვრებისეულ უნარზე;
- ⇒ მოსწავლეთა მცირე ჯგუფებთან მუშაობა აკადემიურ თუ სხვა უნარებზე;
- ⇒ მოსწავლესთან თერაპიული ინტერვენციის განხორციელება;
- ⇒ მოსწავლის განტვირთვა-რელაქსირებისა და თვითრეგულაციის ხელშეწყობა;
- ⇒ მოსწავლეთა ცხოვრებისეულ და წინა პროფესიულ უნარებზე მუშაობა და განათლების შემდგომ საფეხურზე ტრანზიციის ხელშეწყობა;
- ⇒ მოსწავლეთა მშობელთან/მშობლებთან შეხვედრების ორგანიზება;
- ⇒ რესურს ოთახის სპეციალისტებისა და მასწავლებლების სამუშაო შეხვედრების ორგანიზება;

რესურს ოთახის სივრცის შერჩევის და მოწყობისას, შემდეგი მახასიათებლები უნდა იყოს გათვალისწინებული:

- ☐ უნივერსალურობა და ხელმისაწვდომობა
- ☐ უსაფრთხოება
- ☐ თემატური დაყოფა
- ☐ ფერები

- ☐ განათება
- ☐ სმენითი პირობები
- ☐ სენსორული მონაცემები
- ☐ ავეჯი და ინვენტარი
- ☐ სანიტარული პირობები
- ☐ სასწავლო-განმავითარებელი და თერაპიული რესურსი
- ☐ ტექნიკური მონაცემები

უნივერსალურობა და ხელმისაწვდომობა

რესურს ოთახის მონაცემებისას, გათვალისწინებულ უნდა იქნას, როგორც ფიზიკური გარემოს, ასევე სწავლის უნივერსალური დიზაინი, რაც სენსორული, კოგნიტური, ემოციური, სოციალური თუ ფიზიკური განსხვავებულობის მქონე მოსწავლეებზე მაქსიმალურად მორგებულ პირობებსა და სწავლის შესაძლებლობას უზრუნველყოფს. ოთახი ფიზიკურად მორგებული და ხელმისაწვდომი უნდა იყოს განსხვავებული საჭიროებების მქონე, მათ შორის, ეტლით მოსარგებლე მოსწავლეებისთვის (ოთახამდე მარტივად მისასვლელი, განიერი კარი ზღურბლის გარეშე, შიდა სივრცეში ეტლით მოძრაობის შესაძლებლობა და სხვ); ასევე, მნიშვნელოვანია სათანადო ადგილმდებარეობის მქონე ოთახის შერჩევა, რომელიც სკოლის შენობის სხვადასხვა ნაწილიდან ადვილად მისაწვდომი და ძირითადი სივრცეებიდან არაიზოლირებული იქნება.

ამასთანავე, რესურს ოთახის დამოუკიდებლად პოვნისა და მასთან მისვლის გასაიოლებლად, სკოლის გარემოში შესაძლოა გამოყენებულ იქნას სხვადასხვა ტიპის ვიზუალური თუ ტაქტილური მიმანიშნებელი - სიმბოლოები, ისრები, ტაქტილური ბილიკი უსინათლო მოსწავლისთვის, სხვა ოთახებისგან განსხვავებულ ფერში შეღებილი რესურს ოთახის კარი და სხვა ტიპის ნიშნულები. ტუალეტთან სიახლოვე.

უსაფრთხოება

რესურს ოთახს უნდა ჰქონდეს უსაფრთხოების თვალსაზრისით ხელსაყრელი განთავსება. აუცილებლობის შემთხვევაში, მოსწავლეებსა და პერსონალს, ადვილად უნდა შეეძლოთ როგორც ოთახის, ასევე, მთლიანი სკოლის შენობის დატოვება. აუცილებელია, რომ სკოლის ევაკუაციის გეგმა ხელმისაწვდომი იყოს რესურს ოთახშიც. მიზანშეწონილია, უშუალოდ რესურს ოთახიდან შენობის დატოვების ევაკუაციის გამართივებული სქემის მომზადება. ამასთანავე, სასურველია, მხედველობის სირთულეების მქონე/უსინათლო მოსწავლეებზე მორგებული, რელიეფური და ბრაილის პრიფტით მომზადებული გეგმაც და „ვიზუალური ზარი“ (ნათურა) სმენის სირთულეების მქონე/ყრუ მოსწავლეებისთვის. სპეციალისტები, რომლებიც რესურს ოთახში მუშაობენ და სკოლის სხვა პერსონალი, კარგად უნდა იცნობდნენ ევაკუაციის წესებს და აცნობდნენ ბავშვებს. გარდა ამისა, ინკლუზიურ განათლებაში ჩართული სპეციალისტები უნდა ფლობდნენ ცოდნას ევაკუაციის დროს სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა მხარდაჭერის ტექნიკების შესახებ. მიღებულ პრაქტიკას წარმოადგენს, სიმულაციური ევაკუაციის პროცესების ორგანიზება, რაც მოსწავლეებსაც და პერსონალსაც უკეთ მოამზადებს რეალური საფრთხის შემცველი სიტუაციებისთვის.

უსაფრთხოების ნორმების გათვალისწინება აუცილებელია რესურს ოთახის მოწყობის დროსაც (მაგ. დენის უსაფრთხო ჩამრთველები დამცავით, პოტენციური საფრთხის შემცველი საგნების/მოწყობილობები, ხსნარები/ნივთიერებები დაცულად განთავსება და სხვ.). მიზანშეწონილია, მიმანიშნებლები/სიმბოლოების და უსაფრთხოების ვიზუალური წესების მომზადება, რომლებიც მოსწავლეებისთვის ხელმისაწვდომად უზრუნველყოფს ინფორმაციას ცალკეული საგნის/მოწყობილობის უსაფრთხოდ გამოყენების და უსაფრთხოების წესების დაცვის თაობაზე.

გარდა აღნიშნულისა, სკოლის ადმინისტრაციის მეთვალყურეობით, გარკვეული პერიოდულობით უნდა მოწმდებოდეს რესურს ოთახში დენის წყაროები, ფანჯრების დაცულობა და სხვ. ნებისმიერი საფრთხის შემცველი გარემოების იდენტიფიცირების შემთხვევაში (მაგ.: დაზიანებული დენის კაბელი, გაბზარული მინა და სხვ.) რესურს ოთახში მყოფ პირებს ევალებათ დაუყოვნებლივ მიმართონ სკოლის ადმინისტრაციას, ხოლო ადმინისტრაცია პასუხისმგებელია, დროულად აღმოფხვრას პოტენციური საფრთხეები.

თემატური დაყოფა

როგორც აღინიშნა, რესურს ოთახის შიდა მონაცვლა უნდა ითვალისწინებდეს მოსწავლეთა შორის არსებულ სენსორულ, კოგნიტურ, ემოციურ, ფიზიკურ თუ სხვა განსხვავებულობას. გარდა, ამისა, რესურს ოთახში შესაძლებელი უნდა იყოს მოსწავლესთან როგორც ინდივიდუალურად მუშაობა მინიმალური გარემო სტიმულების არსებობის პირობებში (მოსწავლის ყურადღების გაფანტვის პრევენციისთვის), ასევე, მცირე ჯგუფებშიც. ამასთანავე, გასათვალისწინებელია, რომ ერთსა და იმავე პერიოდში, შესაძლოა, პარალელურად ერთზე მეტ მოსწავლესთან მიმდინარეობდეს მუშაობა სხვადასხვა სპეციალისტის მიერ სკოლაში სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა დიდი რაოდენობის გათვალისწინებით. რესურს ოთახში დაცული უნდა იყოს პარამეტრები, რომლებიც უზრუნველყოფს მოსწავლესთან მუშაობისას მისი ყურადღების გაფანტვის პრევენციას, კონფიდენციალურობას და კომფორტს.

ზოგ შემთხვევაში, სკოლას შესაძლოა ჰქონდეს რესურს ოთახისთვის ერთზე მეტი სივრცის გამოყოფის შესაძლებლობა, რომელის გარემოც განსხვავებულ მიზნებზე იქნება მორგებული - მოსწავლესთან ინდივიდუალური მუშაობა, თერაპიული ინტერვენცია, ჯგუფური მუშაობა ან რელაქსაციის ხელშეწყობა. თუმცა, როგორც წესი, ერთი რესურს ოთახი სივრცე, მრავალ ფუნქციას ითავსებს ხოლმე. ასეთ შემთხვევაში, მნიშვნელოვანია, რომ ოთახს ჰქონდეს სათანადო სივრცე, რაც რესურს ოთახისთვის სასურველი პარამეტრების უზრუნველყოფის და სივრცის თემატურ ზონებად დაყოფის შესაძლებლობას შექმნის.

გარდა იმისა, რომ თემატური ზონები მოსწავლესთან თუ მოსწავლეთა ჯგუფთან სხვადასხვა ტიპის სამუშაოს განხორციელების შესაძლებლობას იძლევა კონკრეტული მიზნებისთვის ხელსაყრელ პირობებში, ამასთანავე, ხელს უწყობს მოსწავლეებს აქტივობიდან აქტივობაზე ტრანზიციის (გადანაცვლებაში) და მოსალოდნელი სამუშაოს/აქტივობის მიმართ წინასწარი მზაობის გაჩენაში. მიზანშეწონილია, რომ ცალკეული სივრცესთან გაკრული იყოს იმ ზონაში განსახორციელებელი აქტივობების ჩამონათვალი/ვიზუალები, ქცევის წესები (ასევე ვიზუალიზებული). მოსწავლეებმა უნდა იცოდნენ, თუ რას უნდა ელოდონ და ასევე, რას ელოდებიან მათგან ცალკეულ სივრცეში ყოფნისას. თითოეული თემატური ზონა/სივრცე ინტუიციური უნდა იყოს და სათანადო მიმანიშნებლებს უნდა შეიცავდეს.

რესურს ოთახის სივრცეში თემატური ზონების ორგანიზება და სივრცით მანიპულირება შესაძლებელია ავეჯის სათანადო განთავსებით ან/და მობილური კედლებით.

რესურს ოთახში შემდეგი თემატური ზონები შეიძლება ორგანიზდეს:

- მოსწავლესთან ინდივიდუალურად სამუშაოდ (წინა აკადემიურ/აკადემიურ მიზნებზე)
- მოსწავლეთა მცირე ჯგუფებთან სამუშაოდ
- რელაქსაციისთვის/განტვირთვისთვის
- სენსორული სტიმულაციისა და მოტორული აქტივობებისთვის
- ცხოვრებისეულ და წინა პროფესიულ უნარებზე სამუშაოდ
- სპეციალისტების, მასწავლებლების და მშობლების შეხვედრებისთვის
- სპეციალისტების/მასწავლებლების ადმინისტრაციული სამუშაოსთვის
- ნებისმიერი სხვა თემატური ზონა, რომელიც სკოლაში მოსწავლეთა საჭიროებით არის განპირობებული და რომლის ორგანიზებაც ტექნიკურად შესაძლებელია კონკრეტული რესურს ოთახის სივრცეში

ფერები

ფერს აქვს უნარი გავლენა მოახდინოს ადამიანის განწყობასა და შესრულებაზე, ინფორმაციის დამუშავებასა და დამახსოვრებაზე, რაც ნიშნავს, რომ კედლის ან ავეჯის გარკვეული ფერებით დაფარვა, გავლენას ახდენს სასწავლო გარემოზე. ზოგიერთ ფერს შეუძლია ყურადღების მიპყრობა, სიფხიზლის სტიმულირება ან პირიქით, დამამშვიდებელი და რელაქსაციისთვის სათანადო პირობების შექმნა. სასწავლო სივრცეში რეკომენდებულია არაპრიალა, ე.წ. მათი ლურჯის/ცისფრის, მწვანის, ყვითლის და ბუნებრივი თბილი ფერების გამოყენება; ასევე, შესაძლოა გამოყენებულ იქნას ნარინჯისფერის ბუნებრივი ტონალობა. მკვეთრმა და ძლიერმა ფერთა პატერნებმა, შესაძლოა არასასურველი ეფექტი გამოიწვიოს სენსორული ზემოქმედებლობის მქონე მოსწავლეებში.¹

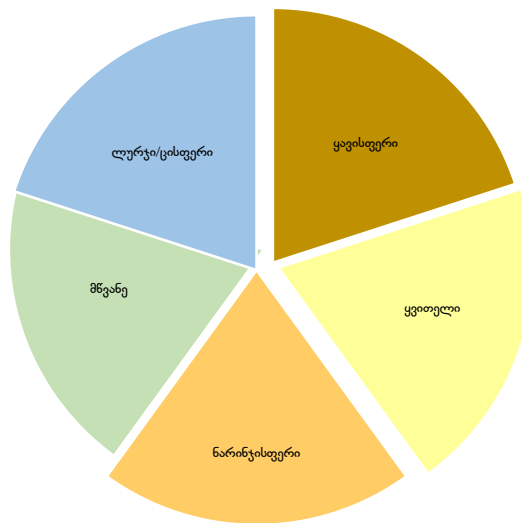
ფერების გავლენა²

¹ <https://www.nacarchitecture.com/publications/DesignForSpecialEducation.pdf>

² <https://www.grantlansonproductions.com/blog/the-psychology-of-color-how-do-colors-facilitate-classroom-learning>

- მწვანე ასოცირდება საკლასო ოთახში ან სამუშაო გარემოში ეფექტურობასა და კონცენტრაციასთან. ხელს უწყობს მეხსიერების გააქტიურებას. მწვანეს ასევე აქვს დამამშვიდებელი ეფექტი, ამცირებს გადაღლას და სტრესს.
- ლურჯი ასოცირდება კეთილდღეობის განცდასთან; ზრდის პროდუქტიულობას და უზრუნველყოფს დამშვიდებასა და კომფორტს. ლურჯი შეიძლება განსაკუთრებით სასარგებლო იყოს სტრესის მართვისთვის, რადგან მას შეუძლია სიმშვიდის ძლიერი განცდის სტიმულირება. ამრიგად, ცისფერი ითვლება ყველაზე პროდუქტიულ ფერად და სიმშვიდის ხელშეწყობ ფერად.
- ყვითელი ასოცირდება პოზიტიურ გრძნობებთან, ხელს უწყობს ყურადღების შენარჩუნებას, ზრდის გონებრივ აქტივობას, კუნთების ენერგიას, შემოქმედებითობას, ხელს უწყობს მეხსიერების გააქტიურებას და კომუნიკაციას, ამაღლებს განწყობას.
- ნარიჩისფერი ასევე ასოცირდება ყურადღების და შემოქმედებითობის გაზრდასთან, სიფხიზლესთან, ამაღლებულ განწყობასთან, ასტიმულირებს აქტივობებში აქტიური მონაწილეობას.
- ყავისფერი ასოცირდება რელაქსაციასთან, განტვირთვასთან, ამცირებს დაღლას, ზრდის უსაფრთხოების განცდას და აძლიერებს გამძლეობის გრძნობას.

ფერების განსხვავებული ეფექტის გათვალისწინებით, სხვადასხვა ფუნქციური ზონა (კედლები, ავეჯი, ინვენტარი) განსხვავებული ფერის შეიძლება იყოს. ამასთანავე, როდესაც რესურს ოთახში მოძრავი კედელია გამოყენებული, კედლის მხარეებიც განსხვავებულ ფერად შეიძლება იყოს შეფერილი იმის გათვალისწინებით, თუ რომელი თემატური ზონისკენაა მიმართული ცალკეული მხარე.

შენიშვნა: მოცემული ფერთა გამები მაგალითისთვის არის მოცემული და არ წარმოადგენს იმ ზუსტ ფერთა გამებს, რომლებიც შეიძლება გამოყენებულ იქნას რესურს ოთახში.

განათება

ოთახი უნდა იყოს ნათელი, სათანადო ბუნებრივი და ხელოვნური განათებით. ბუნებრივი განათება კარგია, თუმცა, შესაძლოა მას ზოგიერთი მოსწავლისთვის დამამშვიდებელი/დამაწყნარებელი ეფექტი არ ჰქონდეს. ოთახში შესაძლებელი უნდა იყოს ბუნებრივი და ხელოვნური განათების შესაბამისი თანათვარდობის დაცვა და განათების მანიპულირება. საჭიროების შემთხვევაში, უნდა იყოს ოთახში გარედან შემომავალი შუქის შეკავების და სივრცის დაბნელების შესაძლებლობაც ფარდით ან უალუბით (მაგ.: პროექტორის ან სენსორული ნათურების გამოყენების მიზნით). რეკომენდებულია ლედ განათებების სრული სპექტრის გამოყენება და განათების ფერების რეგულირება - მორგება (მაგ.: განათების მომატება ან შემცირება), რაც დღესდღეობით ტექნიკურად შესაძლებელია.

სმენითი პირობები

მოსმენისთვის ხელსაყრელი გარემოს შექმნა, ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენს რესურს ოთახში სათანადო სწავლისა თუ განტვირთვის პირობების შესაქმნელად. ფონური ხმაური შესაძლოა განპირობებული იყოს როგორც ოთახის შიგნითა, ასევე, მის გარე ნაწილიდან მომავალი ხმებით, მაგალითად ქუჩიდან, მომიჯნავე კლასებიდან, დერეფნიდან. ამიტომ, მნიშვნელოვანია, რომ ოთახი ქუჩიდან და იმ კლასებიდან შედარებით დაშორებული იყოს, საიდანაც ხმაურის შემოსვლის დიდი ალბათობაა (მაგ. მუსიკის კლასი, ბუფეტი, სპორტ დარბაზი და სხვა). ოთახში ფონური ხმაური არ უნდა აღარაღებდეს 35 დეციბელს (dB). ოთახში აკუსტიკური მახასიათებლების შეფასება ხდება სფეროს სპეციალისტების და აუდიოლოგების მიერ სპეციალური მონაცემების გამოყენებით. ამასთანავე, არსებობს სპეციალური სატელეფონო აპლიკაციებიც სმარტფონებისთვის, რომლებიც იძლევიან ოთახში აკუსტიკური მახასიათებლების შეფასების შესაძლებლობას.

კლასის ფორმას და ზედაპირის დაფარვას პირდაპირი გავლენა აქვს ოთახის აკუსტიკაზე, რომელიც თავის მხრივ, მეტყველების აღქმაზე ახდენს გავლენას. სათანადო აკუსტიკური პირობების უზრუნველყოფა განსაკუთრებით კრიტიკულია სმენის/აუდიტორული ინფორმაციის დამუშავების, ენისა და მეტყველების, ინტელექტუალური და ყურადღების შენარჩუნების სირთულეების მქონე მოსწავლეებისთვის. თუმცა, სწავლის, ინფორმაციის მიღებისა და დამუშავების მხრივ, სათანადო აკუსტიკური პირობები ტიპური განვითარების მქონე ყველა მოსწავლისთვისაა მნიშვნელოვანი.

რესურს ოთახში გარედან შემოსული ხმაურის დახშობა შესაძლებელია საიზოლაციო მასალით ფანჯრებზე, კედლებსა და კარზე. დახურულ შენობაში ბგერას ახასიათებს არეკვლა (რევერბერაცია)³ და შთანთქმა⁴. აღნიშნული ეფექტი შენობის კონსტრუქციაზე, კედლებისა და ჭერის მასალაზეა დამოკიდებული. შესაბამისი მასალის გამოყენება, ოთახში შეამცირებს ყურადღების გამფანტავ ხმაურს, მათ შორის ფონურ ხმებს, რევერბერაციის ეფექტს და ხელს შეუწყობს ბგერის სათანადოდ გადაცემას სივრცეში. რევერბერაციის შემცირების მიზნით, შესაძლებელია იატაკის შედარებით რბილი ზედაპირის, ფარდების, კედლების რბილი მასალით დაფარვის, შთანთქმელი

³ ზოგჯერ, ბგერის გამოცემა მისი დასრულების შემდეგაც გრძელდება, რადგან დახურულ სივრცეში სხვადასხვა ზედაპირთან კონტაქტის შედეგად, ირეკლება და არეკლილი ბგერა ახლად გამოცემულ ბგერას ზედ ედება.

⁴ როდესაც ბგერა აღწევს მყარ ზედაპირებს - კედლებს, ჭერს, იატაკს, ნაწილობრივ შთანთქმდება.

პანელების გამოყენება. გასათვალისწინებელია, რომ ოთახის ზომის მატებასთან ერთად, იზრდება რევერბერაციის დროც. აკუსტიკის ინჟინერს შეუძლია ოთახის აკუსტიკასთან დაკავშირებული კონსულტაციის განწევა და შთანთქმელი პანელებისთვის საუკეთესო განთავსების შერჩევა.

სენსორული მონაცემები

მოსწავლეთა შორის ნევროლოგიური განსხვავებულობების გამო, განსხვავებულია მათ მიერ ინფორმაციის აღქმა, სენსორული ინფორმაციის დამუშავება და გარემოსთან ინტერაქცია. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია ამ განსხვავებულობების გათვალისწინება, განათების, ფერის, მასალის/ზედაპირის შერჩევისა და ოთახში კედლებზე სასწავლო მასალის განთავსებისას. სასურველია, მბზინავი, ამრეკლავი ზედაპირებისგან თავის შეკავება.

სხვადასხვა სასწავლო რესურსი შესაძლოა ფერადი და მიმზიდველი იყოს, თუმცა, მოსწავლეთა ნაწილისთვის ზედმეტ ვიზუალურ სტიმულაციას, აგზნებას, შფოთვის და ან ყურადღების გაფანტვას განაპირობებდეს. ასეთივე ზედმეტ სტიმულაციას და/ან ყურადღების გაფანტვას შეიძლება იწვევდეს კედლებზე განთავსებული სხვადასხვა სასწავლო მასალაც. უმჯობესია, იმ სივრცეების კედლები, სადაც მრავალფეროვანი საჭიროებების მქონე მოსწავლეებთან ხდება სხვადასხვა მიზანზე მუშაობა, არ იყოს გადატვირთული ფიქსირებული ვიზუალებით (მაგ.: პოსტერები, ბარათები). ზედმეტი სენსორული სტიმულებისგან კედლების განტვირთვა, ასევე კრიტიკულია ინდივიდუალური მუშაობისთვის განკუთვნილ სივრცეში. ყურადღების კონცენტრირების ხელშესაწყობად, მიზანშეწონილია, რომ მოსწავლე კედლისკენ სახით იჭდეს და წინ მხოლოდ ის ვიზუალური სტიმულები ჰქონდეს, რომლებიც კონკრეტულ მომენტშია მისთვის საჭირო. ძლიერი სენსორული სტიმულაციის მქონე მასალისა თუ ინვენტარის გამოყენება, რეკომენდებულია შესაბამისი მიზნებისთვის ორგანიზებულ თემატურ ზონაში, მაგრამ არა რესურს ოთახის მთლიან გარემოში.

იატაკის დაფარვისას, შესაძლოა გამოყენებულ იქნას მრავალფეროვანი ტექსტურა (მაგ.: ზოგიერთ ზონაში შესაძლოა იყოს რბილი საფარი).

განტვირთვისა და ემოციური რეგულირების ხელშეწყობი სივრცის მონაცემების, გასათვალისწინებელია მისი ცენტრალური მიზანია - დაეხმაროს მოსწავლეებს ემოციების დარეგულირებაში, გადატვირთვასა და დეესკალაციაში. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია რელაქსაციისთვის განკუთვნილი ზონა თავისუფალი იყოს

„ნეგატიური“ აგზნების განმაპირობებელი სენსორული სტიმულებისგან და ბავშვისთვის საჭირო დამამშვიდებელ გამოცდილებას უზრუნველყოფდეს (მაგ.: ვიზუალურ, სმენით, ტაქტილურ და სხვ.). რელაქსაციისთვის განკუთვნილ სივრცეში შეიძლება გამოყენებულ იქნას მშვიდი მელოდია (შესაძლებელია ყურსასმენების გამოყენება), რბილი, თბილი, დამამშვიდებელი ფერები, დაბალი განათება, სხვადასხვა ტაქტილური ზედაპირის მქონე მასალა/ინვენტარი, მოძრავი დასაჯდომი და წამოსაწოლი საშუალებები. იმ შემთხვევაში, თუ სკოლაში ვერ ხდება რელაქსაციისთვის/განტვირთვისთვის დამოუკიდებელი ოთახის გამოყოფა, რესურს ოთახის საერთო გარემოშიც შესაძლებელი მსგავსი ტიპის ზონის მოწყობა. მაგალითად, მოზრდილი ზომის ყუთით „დამამშვიდებელი გამოქვაბულიც“ შეიძლება გაკეთდეს იმ შემთხვევაში, თუ ბავშვს სხვებისგან და ყოველგვარი სტიმულისგან განრიდების საჭიროება აქვს.

ავეჯი და ინვენტარი

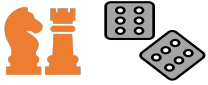
რესურს ოთახის ავეჯი და ინვენტარი უნდა შეესაბამებოდეს მოსწავლეთა ასაკს - სხეულის ზომებს და მრავალფეროვან საჭიროებებს (კოგნიტურ, სენსორულ, ემოციურ, მოტორულ და სხვ.). ამასთანავე, შერჩეული ავეჯი და ინვენტარი რესურს ოთახის მრავალფუნქციურ დატვირთვას უნდა ეხმიანებოდეს - ინდივიდუალური და ჯგუფური აქტივობები, თერაპიული ინტერვენცია, წინა პროფესიული მომზადება, განტვირთვა-რელაქსაცია და სხვა. ამასთანავე, რესურს ოთახის ავეჯი/ინვენტარი მოსწავლეების სხვადასხვა პოზაში განთავსების შესაძლებლობას უნდა იძლეოდეს (მაგ. მაგიდასთან, იატაკზე). მოსწავლეთა გარკვეული ნაწილი, შესაძლოა ადაპტირებულ ავეჯს და ინვენტარსაც საჭიროებდეს (მაგალითად ეტლისთვის ადვილად მისადგომი მაგიდა). ზოგადად, საერთო გამოყენების ავეჯის და განსაკუთრებით კი, ადაპტირებული ავეჯის შერჩევისას, მიზანშეწონილია, ისეთი მახასიათებლის გათვალისწინება, როგორიცაა ზომის ცვლილებების/მანიპულირების შესაძლებლობა (აღნიშნული ტიპის ადაპტირებული ავეჯი ხელმისაწვდომია საქართველოშიც) და გამძლეობა. ავეჯისა და ინვენტარის უნივერსალურობის გათვალისწინების მიუხედავად, კონკრეტულ მოსწავლეს შესაძლოა მის ინდივიდუალურ საჭიროებებზე მორგებული ავეჯი/ინვენტარი დასჭირდეს (მაგ. ადაპტირებული სკამ-მაგიდა, საწერი საშუალება შემსხვილებული ღერძით და სხვ.).

რესურს ოთახში ასევე უნდა იყოს ავეჯი/სათავსოები დამხმარე მასალის სათანადოდ დახარისხებისა და ორგანიზებისთვის, რათა ზედაპირზე განთავსებულმა

მრავალფეროვანმა რესურსმა მოსწავლეთა ყურადღების გაფანტვა არ გამოიწვიოს და ამასთანავე, მასალა ადვილად მოძიებადი იყოს როგორც სპეციალისტებისთვის/მოსწავლეებისთვის, ასევე, თავად მოსწავლეებისთვისაც. მოსწავლეების მიერ რესურსების ადვილად მოსაძიებლად, მიზანშეწონილია, ავეჯზე/სათავსოებზე შესაბამისი მიმანიშნებლების გამოყენება (ფოტოები, სიმბოლოები წარწერებთან ერთად).

გარდა ამისა, ცალკეულ მოსწავლისთვის (რომელიც რესურს-ოთახის მხარდაჭერით სარგებლობს), შესაძლოა ინდივიდუალური სათავსო იყოს გამოყოფილი, რომელშიც მასთან მიმდინარე პერიოდში სამუშაოდ გათვალისწინებული რესურსი და მოსწავლის მიერ შექმნილი ნამუშევრები იქნება თავმოყრილი.

მიმანიშნებლების ნიმუში

 სამაგიდე თამაშები	 ნივთები საკანცელარიო	 ექსპერიმენტებისთვის
--	--	--

სანიტარული პირობები

ოთახს უნდა ჰქონდეს ფანჯარა და შესაძლებელი იყოს მისი განიავება. იატაკის დაფარვისას გათვალისწინებულ უნდა იქნას მისი ადვილად დასუფთავების/წმენდის შესაძლებლობა. რადგან ოთახის ზოგიერთ ზონაში შესაძლოა იყოს რბილი საფარი, სათანადოდ უნდა ხდებოდეს აღნიშნული ზონის დასუფთავებაც.

რესურს ოთახში მაქსიმალურად უნდა იყოს დაცული ჰიგიენური ნორმები. ოთახის დასუფთავება (იატაკის და ზედაპირების) უნდა ხდებოდეს რეგულარულად, (მაგ. დღეში ორჯერ), ხარისხიანად და ბავშვების ჯანმრთელობისთვის უსაფრთხო საშუალებებით სათანადო თანამშრომლების მიერ. ამასთანავე, თავად სპეციალისტების მიერ რეგულარულად უნდა ინმინდებოდეს მოსწავლეების მიერ ხშირად გამოყენებადი საგნები/მოწყობილობები/მასალა უსაფრთხო საწმენდი საშუალებებით/ხსნარებით და რესურსი თავსდებოდეს შესაბამის სათავსოებში. სათანადო საწმენდი საშუალებებით რესურს ოთახის მომარაგება უნდა უზრუნველყოს სკოლის ადმინისტრაციამ. აუცილებელია, რომ ოთახი ნიავდებოდეს რეგულარულად - ყოველი მოსწავლის შემდეგ/ყოველი ახალი მოსწავლის ოთახში შესვლამდე. სასურველია ოთახში იყოს სველი წერტილი (ხელის დასაბანი ნიჟარა) ან ოთახი ახლოს იყოს სველ წერტილთან.

სასწავლო-განმავითარებელი და თერაპიული რესურსი

რესურს ოთახში საერთო მოხმარებისთვის შეძენილი სასწავლო-განმავითარებელი მასალა უნდა ითვალისწინებდეს მოსწავლეთა ასაკობრივ მრავალფეროვნებას, განსხვავებულ ინტერესებს, საჭიროებებსა და შესაძლებლობებს. ამასთანავე, კონკრეტულ მოსწავლეს მისი ინდივიდუალური საჭიროებებიდან და ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის მიზნებიდან გამომდინარე, შესაძლოა დამატებით დასჭირდეს ისეთი მასალა, რომელიც რესურს ოთახის აღჭურვისას არ ყოფილა გათვალისწინებული. გარდა ამისა, გარკვეული ტიპის მასალა ხშირ განახლებას მოითხოვს (მაგ.: საძერწი და სახატავი საშუალებები). რესურს ოთახისთვის დახმარე მასალის შეძენისთვის საჭირო ბიუჯეტის განსაზღვრისას, მნიშვნელოვანია აღნიშნული ასპექტების გათვალისწინება.

საერთო გამოყენების მასალის შერჩევისას, შემდეგი ფაქტორები შეიძლება იყოს გათვალისწინებული:

- ⇒ რამდენად ეხმიანება სხვადასხვა ასაკობრივ ჯგუფს, მოსწავლეთა ასაკობრივ ინტერესებს
- ⇒ რამდენად ეხმიანება მოსწავლეთა მრავალფეროვან საჭიროებებს
- ⇒ რამდენად გამძლეა
- ⇒ რამდენად მრავალფუნქციურია
- ⇒ რამდენად შესაძლებელია სანიტარული ნორმების დაცვა (გასუფთავება, გარეცხვა, დამუშავება და ა.შ.)
- ⇒ რამდენად შეიძლება მრავალჯერადი გამოყენება
- ⇒ რამდენად მულტისენსორულია
- ⇒ რამდენად უსაფრთხო და არატოქსიკურია
- ⇒ რამდენად მიმზიდველია
- ⇒ რამდენად შესაბამისია სხვადასხვა კულტურისთვის
- ⇒ რამდენად არის განათლებისა და განვითარების მასტიმულირებელი
- ⇒ რამდენად შესაძლებელია იგივე მასალის საკლასო ოთახშიც გამოყენება

როდესაც საწყის ეტაპზე რესურს ოთახის სასწავლო და განმავითარებელი რესურსით აღჭურვას ვინცებთ, შესაძლოა რთული და ნაკლებ რეალისტურიც კი იყოს წინასწარ იმ რესურსის განსაზღვრა, რომელიც სკოლის ამჟამინდელ თუ შემდგომში ჩარიცხულ სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ყველა მოსწავლის საჭიროებას თანაბრად და სრულად უპასუხებს. კონკრეტული მოსწავლისთვის დამხმარე სასწავლო/განმავითარებელი რესურსის საჭიროება, ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის შემუშავების შემდგომ და მასთან მუშაობის შედეგად ვლინდება. თუმცა, უნივერსალურობის პრინციპიდან გამომდინარე, შესაძლებელია წინასწარ ისეთი რესურსის გათვალისწინება, რომელიც რესურს ოთახის მრავალმხრივ ფუნქციას ეხმარება და უნარების მრავალფეროვანი მიმართულებებით განვითარებას უწყობს ხელს, მაგალითად:

- ✓ მოტორული უნარების (მაგ. მსხვილი და ნატიფი) განვითარების-გავარჯიშების ხელშეწყობა
- ✓ შემეცნებითი (მაგ.: მეხსიერება, ყურადღება, კატეგორიზაცია) წინა-აკადემიური და აკადემიური უნარების ხელშეწყობა (მაგ. დათვლა, წერის წინარე და წერითი უნარები)
- ✓ სენსორული უნარების ხელშეწყობა (მაგ. ტაქტილური, ვესტიბულარული)
- ✓ ემოციური რეგულირების უნარის, განტვირთვა-რელაქსაციის ხელშეწყობა
- ✓ სოციალური უნარების ხელშეწყობა (მაგ. რიგის დაცვა, თანამშრომლობა, ერთობლივ მიზანზე მუშაობა)
- ✓ ცხოვრებისეული/ადაპტური და წინა პროფესიული უნარების ხელშეწყობა (მაგ. დროის მენეჯმენტი, ფულის მენეჯმენტი)
- ✓ და სხვა ...

ამასთანავე, გასათვალისწინებელია, რომ კონკრეტულ მოსწავლეს შესაძლოა სპეციფიკური მხარდამჭერი რესურსი/ტექნოლოგია დასჭირდეს, მაგალითად, ხმის გამაძლიერებელი მოწყობილობა (მაგალითად სმენის სირთულეების მქონე მოსწავლისთვის), გამაღივებელი ლუპა (მაგალითად მხედველობის სირთულეების მქონე მოსწავლისთვის) და სხვა; ამიტომ, მნიშვნელოვანია, რომ სპეციალურმა მასწავლებელმა კონსულტაცია გაიაროს იმ კონკრეტული სფეროს სპეციალისტთან, რომელშიც მოსწავლეს სირთულეები აქვს. ასევე, კონკრეტული მოსწავლისთვის მხარდამჭერი რესურსის განსაზღვრის პროცესში აუცილებელია მოსწავლის მშობელთან/კანონიერ წარმომადგენელთან თანამშრომლობა.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ინკლუზიური განვითარების სამმართველოს, რესურს ოთახების აღჭურვის მიზნით, სკოლებისთვის შემუშავებული აქვს სასწავლო/დამხმარე რესურსების სარეკომენდაციო ჩამონათვალი, რომლითაც სკოლებს შეუძლიათ იხელმძღვანელონ. თუმცა, აღნიშნული ჩამონათვალი საორიენტაციოდ არის შემუშავებული და არ ზღუდავს სკოლას, უარი თქვას ჩამონათვალში მოცემულ რომელიმე რესურსზე ან/და გასცდეს მას. ამრიგად, ყველა სკოლამ საკუთარი მოსწავლეების საჭიროებების გათვალისწინებით უნდა განსაზღვროს და განაახლოს მასალა.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ მომზადებული რესურსის საორიენტაციო ჩამონათვალი:

- ☐ თვალსაჩინო მასალები;
- ☐ პოსტერები;
- ☐ ასანწყობი და განმავითარებელი სათამაშოები;
- ☐ კუბები, ლეგო და სხვა კონსტრუქციული სათამაშოების ნაკრებები;
- ☐ ხმოვანი და სენსორული სათამაშოები და წიგნები;
- ☐ სამაგიდო თამაშები (ლოტო, ფაზლი, დომინო და სხვა);
- ☐ პლასტელინები, თიხა, კინეტიკური ქვიშა;
- ☐ ფანქრები, ფლომასტერები, პასტელები, აკვარელი, ცარცი, გუაში და სხვა სახატავი რესურსები;
- ☐ სხვადასხვა - ბადიანი და სახატავი რვეულები;
- ☐ რვეულები;
- ☐ გასაფერადებლები;
- ☐ ფერადი ფურცლები;
- ☐ წებო, ჭიკარტი, სკრეპები და სხვ;
- ☐ ფაილები, ბაინდერები, ბლოკნოტები და ა.შ;
- ☐ მოთხრობებისა და ზღაპრების ფერადი, დასურათებული წიგნები;
- ☐ პლაკატები, სურათები, ფოტოები;
- ☐ მაგნიტური დაფა;
- ☐ მაგნიტური, ხის ან/და პლასტმასის ციფრების და ასოების ნაკრები;
- ☐ ხის განმავითარებელი სათამაშოები;
- ☐ საათი, კალენდარი;
- ☐ ფუნქციური უნარების განმავითარებელი სათამაშოები (მაგ. ზონარის, ღილის, ელვის შეკვრის შესწავლისთვის);

□ პირადი დამოუკიდებლობის ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით გამოსაყენებელი ინვენტარი, მაგ. ჭურჭელი, საყოფაცხოვრებო ტექნიკა;

ტექნიკური მოწყობა

რესურს ოთახის სათანადო ტექნიკური აღჭურვა კრიტიკულია, როგორც ინკლუზიურ განათლებაში ჩართული სპეციალისტების შეუფერხებელი მუშაობისთვის (მაგ. დოკუმენტაციის წარმოება, ონლაინ შეხვედრებში მონაწილეობა), ასევე, დამხმარე სასწავლო მასალის მოსამზადებლად რესურს ოთახში და საკლასო გარემოში გამოყენებისთვის. რამდენად კარგადაც არ უნდა იყოს აღჭურვილი რესურს ოთახი ქარხნულად დამზადებული სასწავლო და განმავითარებელი მასალით, ყოველთვის ჩნდება დამატებითი რესურსის მომზადების საჭიროება როგორც მოსწავლეთა გარკვეული ჯგუფის მიერ გამოყენებისთვის (მაგ. ქცევის ვიზუალური საერთო წესები, აქტივობების ვიზუალური რუტინა, სხვადასხვა ტიპის მიმანიშნებლები, ბარათები ლოტოსთვის, კატეგორიზაციისთვის და სხვ.), ისე, კონკრეტული მოსწავლისთვის (მაგ. ადაპტირებული საკითხავი მასალა, ტესტები, და სხვ.). ინდივიდუალურად მორგებული დამხმარე/სასწავლო მასალის მომზადება განსაკუთრებით კრიტიკულია შედარებით უფროსი ასაკის მოსწავლეებისთვის, რადგან ქარხნულად დამზადებული რესურსი, ხშირად აღარ ეხმიანება მათ ინტერესებს და ასაკობრივად შეუსაბამოა. ინდივიდუალური საჭიროებების შესაბამისი დამხმარე რესურსის მომზადება განსაკუთრებულად გამარტივებულია დღესდღეობით, როდესაც ინტერნეტ სივრცეში მრავალფეროვანი ვიზუალური მასალის მოძიებაა შესაძლებელი.

ამასთანავე, რესურს ოთახში სათანადო ტექნიკური რესურსის არსებობა ხელს შეუწყობს მოსწავლეებთან ინდივიდუალური თუ ჯგუფური მუშაობის წარმართვას სხვადასხვა სასწავლო ინტერნეტ/ელექტრონული აპლიკაციის, განმავითარებელი თამაშისა და კომპიუტერული პროგრამის საშუალებით (მაგ. PowerPoint პრეზენტაციებისთვის, ვორდი ტექსტების ბეჭდვისთვის, მათემატიკის, ანბანის, კატეგორიზაციის შემსწავლელი სხვადასხვა სახალისო აპლიკაცია და სხვა.). ტექნოლოგიები აკადემიურ მიზნებზე სამუშაოდ ეფექტურ მედიუმს წარმოადგენს და როგორც წესი, ზრდის მოსწავლეების სწავლის მოტივაციას, განსაკუთრებით შედარებით უფროს ასაკში.

გარდა ამისა, რესურს ოთახში არსებული ტექნიკური აღჭურვილობა შეიძლება გამოყენებულ იქნას წინა-პროფესიული უნარების ხელშესაწყობად (მაგ. ფოტოების

დამუშავება და ბეჭდვა, ტექსტების ილუსტრირება, ბეჭდვა და აკინძვა, პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ვირტუალური ტურების მონაცობა და სხვ.).

რეკომენდებულია, რომ რესურს ოთახი აღჭურვილი იყოს შემდეგი ტექნიკური საშუალებებით:

- კომპიუტერი/ლექტოპი (სასურველია, ერთზე მეტი)
- ქსეროქსი
- პრინტერი (სასურველია ფერადი)
- სკანერი (სასურველი ფერადი)
- ლამინატორი
- ფოტოების საბეჭდი
- აუდიო აპარატურა
- აუდიო ყურსასმენები (თავზე გადასცემელი და უკაბელო)
- პროექტორი და ეკრანი
- პლანშეტი
- ჭკვიანი დაფა
- უწყვეტი ინტერნეტი

ამრიგად, რესურს ოთახის სათანადო ტექნიკური მოწყობილობებით და უწყვეტი ინტერნეტით აღჭურვა, უზრუნველყოფს:

- ✓ მოსწავლეთა დოკუმენტაციის ელექტრონულ წარმოებას, ონლაინ სამუშაო შეხვედრების ჩატარებას; საჭიროების შემთხვევაში, მოსწავლისა და/ან მისი მშობლისთვის ონლაინ მხარდაჭერის გაწევას;
- ✓ მოსწავლეებისთვის ინდივიდუალურად მორგებული სასწავლო და განმავითარებელი მასალის მომზადებას;
- ✓ საერთო გამოყენების სასწავლო/დამხმარე რესურსის მომზადებას;
- ✓ მოსწავლეებთან სასწავლო-განმავითარებელი ელექტრონული პროგრამების და რესურსის გამოყენებას;
- ✓ აღნიშნული აღჭურვილობით მოსწავლეებთან სხვადასხვა აკადემიურ, ცხოვრებისეულ და წინა პროფესიული უნარებზე მუშაობას.

რესურს ოთახის ადმინისტრირება

სხვადასხვა ქვეყნის გამოცდილების ანალიზმა და ასევე საქართველოს საჯარო სკოლებში რესურს ოთახების ფუნქციონირებისა და რესურსების კვლევამ აჩვენა, რომ

მნიშვნელოვანია სკოლას ჰქონდეს რესურს ოთახის ადმინისტრირების გამართული მექანიზმი.

რესურს ოთახის გამართული მუშაობისა და დოკუმენტში აღწერილი ყველა ფუნქციის შესასრულებლად, რეკომენდებულია სკოლის ადმინისტრაციას, მასწავლებლებს და რესურს ოთახთან დაკავშირებულ სპეციალისტებს ზუსტად ჰქონდეთ განსაზღვრული საქმიანობა და შესასრულებელი სამუშაო.

სკოლის წარმომადგენლების ვალდებულებები

სკოლის ადმინისტრაციის ვალდებულებას წარმოადგენს:

- ✓ რესურს ოთახის/ებისთვის ყველაზე ოპტიმალური ადგილმდებარეობის და ფართის მქონე სივრცის შერჩევა.
- ✓ რესურს ოთახის ადმინისტრირებაზე პასუხისმგებელი პირის ოფიციალურად განსაზღვრა და სათანადო ჩანაწერების ასახვა სამუშაო აღწერილობაში.
- ✓ სკოლის საერთო ბიუჯეტის სათანადოდ გადანაწილება რესურს ოთახის ფუნქციონირების მხარდაჭერისთვის.
- ✓ რესურს ოთახის ფუნქციონირებისათვის დამატებითი ფინანსური, თუ მატერიალური რესურსის მოსაპოვებლად, ადგილობრივ მთავრობასთან, ბიზნესის წარმომადგენლებთან თანამშრომლობა.
- ✓ რესურს ოთახის სტრუქტურირებული და თანმიმდევრული მუშაობის ხელშეწყობა. ყოველი სასწავლო წლის დასაწყისში რესურს ოთახით მოსარგებლე მოსწავლეების დოკუმენტაციის, რესურს ოთახით სარგებლობის მხარდამჭერი გეგმისა და რესურს ოთახში მუშაობის განრიგის შედგენის უზრუნველყოფა.
- ✓ რესურს ოთახის უსაფრთხოების კომპონენტის უზრუნველყოფა.
- ✓ რესურს ოთახში ჰიგიენური ნორმების სათანადო დაცვისა და ხარისხიან დასუფთავების უზრუნველყოფა.
- ✓ სათანადო კომუნიკაციის წარმოება რესურს ოთახის მუშაობაში ჩართულ ყველა რგოლთან.
- ✓ რესურს ოთახის მუშაობის შიდა მონიტორინგის სისტემის შექმნა და დანერგვა.

რესურს ოთახის მუშაობაში ჩართული სპეციალისტების ვალდებულებას წარმოადგენს:

- ✓ მოსწავლეებისათვის შინაარსობრივად გამართული, მრავალფეროვანი და ინდივიდზე ცენტრირებული მომსახურების გაწევა.

- ✓ რესურს ოთახის მუშაობის განრიგის შედგენა და ადმინისტრირება მასწავლებლებთან და მოსწავლეთა მშობლებთან შეთანხმებით.
- ✓ უწყვეტი კომუნიკაცია ინდივიდუალური გეგმის განხორციელებაში ჩართულ ყველა მხარესთან, ასევე, თანამშრომლობა ნებისმიერ სხვა დამხმარე სერვისთან, რომელიც მოსწავლისთვის არის რელევანტური.
- ✓ რესურს ოთახით მოსარგებლე მოსწავლეების განათლების შემდგომ საფეხურზე ტრანზიციის ხელშეწყობა.
- ✓ რესურს ოთახის მომსახურებაში ჩართულ ბავშვებთან დაკავშირებული ყველა დოკუმენტის (ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა, პორტფოლიო და სხვა) სათანადოდ წარმოება და დაცვა.
- ✓ რესურს ოთახში არსებული მატერიალური/განმავითარებელი/ტექნოლოგიური რესურსების რეესტრის წარმოება.
- ✓ სპეციალური განათლების სფეროში ახალი ტექნოლოგიების განვითარების საკითხების შესწავლა, მასწავლებლებთან ერთად მატერიალური რესურსების განახლების გეგმის შემუშავება და მინიმუმ წელიწადში ორჯერ სკოლის ადმინისტრაციისათვის წარდგენა.
- ✓ რესურს ოთახის მუშაობის ეფექტურობის გაზრდისათვის სერვისის შეფასების კითხვარების მომზადება, ადმინისტრირება და ანალიზი.
- ✓ რესურს ოთახის მუშაობაში ჩართული მოსწავლეების შესახებ რაოდენობრივი მონაცემების შეგროვება და ანალიზი.

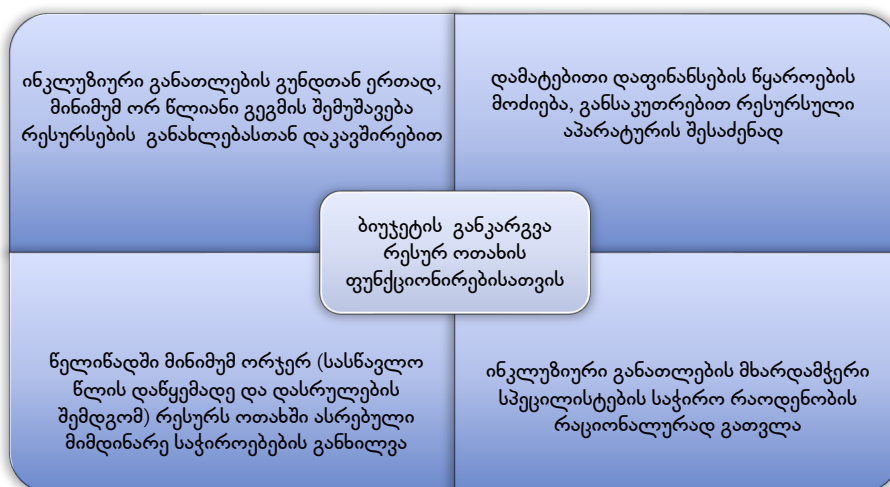
რესურს ოთახის დაფინანსება

რესურს ოთახის ადმინისტრირებისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს სათანადო ფინანსური რესურსების არსებობას. აღნიშნული გულისხმობს რესურს ოთახში დასაქმებული სპეციალისტების ხელფასის ანაზღაურებას და მატერიალური რესურსების შეძენას. საქართველოს მთავრობის დადგენილება N476 არეგულირებს სკოლაში სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბავშვების არსებობის შემთხვევაში ვაუჩერზე დანამატის გაცემას. მაგალითად, 1-5 სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლის არსებობის შემთხვევაში, სკოლა წლიურად ვაუჩერზე დანამატს იღებს 8400 ლარს, რომელიც თვეებზე ნაწილდება. აღნიშნული თანხა ყოველი ხუთი ბავშვის მატების შედეგად გარკვეული პროცენტულობით იზრდება. სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების სტატუსის

მქონე 50 და მეტი მოსწავლის შემთხვევაში, დანამატი ფიქსირებული ხდება და წელიწადში 92,400 ლარს შეადგენს.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს რეკომენდაციის შესაბამისად, სკოლამ საერთო ვაუჩერების და დანამატის გათვალისწინებით, უნდა უზრუნველყოს სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების მხარდაჭერა, მათ შორის რესურს ოთახის ფუნქციონირების ხელშეწყობა, სკოლაში ასეთის არსებობის შემთხვევაში.

როგორც რესურს ოთახის ფუნქციებისა და საჭიროებების კვლევამ გამოკვეთა, უმრავლეს სკოლაში შეიმჩნევა მატერიალური რესურსების ნაკლებობა, რაც გამოყოფილი ბიუჯეტის სიმწირით, ან ფინანსური რესურსების ნაკლებ რაციონალურად გადანაწილებითაა გამოწვეული. რეკომენდებულია, რომ თუნდაც არსებული ფინანსური რესურსების შემთხვევაში, სკოლის ადმინისტრაციამ მეტად გაანალიზოს შესაძლებლობები, განსაზღვროს პრიორიტეტები და თანმიმდევრული ბიუჯეტირების პირობებში მოახდინოს თანხის ხარჯვა. კერძოდ, იქ, სადაც არსებობს რესურს ოთახების დაფინანსება, პრიორიტეტს უნდა წარმოადგენდეს:

სამომავლოდ, ინკლუზიური განათლების სისტემის განვითარებისათვის საჭირო იქნება დაფინანსების სისტემის ღრმა ანალიზი და ახალი მიდგომების შეთავაზება, რათა დაფინანსების მოდელები ინკლუზიური განათლების სისტემური ცვლილებების შესაბამისი გახდეს.

რესურს ოთახის მუშაობის ხარისხის უზრუნველყოფა - მონიტორინგი და შეფასება

რესურს ოთახის არის სერვისი, რომელიც მუდმივ განვითარებას და დახვეწას საჭიროებს; შესაბამისად, სასურველია განათლების სისტემაში არსებობდეს მონიტორინგისა და შეფასების მექანიზმები, რომელიც რესურს ოთახის მუშაობას ფოკუსში მოაქცევს და მის განვითარებას შეუწყობს ხელს.

მონიტორინგის შიდა მექანიზმები - სკოლის დონეზე

სკოლის ადმინისტრაციის მხრიდან შესამუშავებელი იქნება რესურს ოთახის მუშაობის შეფასების მარტივი მექანიზმი, რომელიც რამდენიმე აქტივობას მოიცავს.

⇒ **რესურს ოთახის მუშაობის დაგეგმვა** - სკოლის ადმინისტრაცია, სასწავლო წლის დასაწყისში, ატარებს შეხვედრას რესურს ოთახის მუშაობაში ჩართულ სპეციალისტებთან და მასწავლებლებთან ერთად, სადაც ხორციელდება წლის გეგმის განხილვა და რესურს ოთახის მუშაობის განრიგის შეთანხმება. სკოლის ადმინისტრაცია განსაკუთრებული ყურადღებით ანალიზებს ინკლუზიური განათლებაში ჩართული სპეციალისტებისა და მასწავლებლების საერთო გადაწყვეტილებას, სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე რომელმაც მოსწავლემ უნდა ისარგებლოს რესურს ოთახის მომსახურებით.

⇒ **რესურს ოთახის მუშაობის პროცესზე დაკვირვება** - სკოლის ადმინისტრაციის მხრიდან განსაზღვრულია რესურს ოთახის ეფექტურად მუშაობის კრიტერიუმები (იხილეთ სარეკომენდაციო ჩამონათვალი - დანართი N2), სადაც გარდა სასწავლო პროცესის ადმინისტრირების საკითხებისა, ყურადღება ექცევა შინაარსობრივ საკითხებსაც და რესურს ოთახის მრავალფუნქციურ გამოყენებას (მაგ., რესურს ოთახის გამოყენება მოსწავლის სკოლის შემდგომი განათლების საფეხურზე ტრანზიციის აქტივობების ორგანიზებისთვის). სკოლის ადმინისტრაცია პერიოდულად ახორციელებს ვიზიტებს რესურს ოთახში და ახორციელებს შეფასებას დანართი N2 შესაბამისად. გამოიყენება მრავალფეროვანი მიდგომა, ხდება პროცესის მიმდინარეობაზე დაკვირვება, საჭიროების შემთხვევაში, გასაუბრება მშობლებთან, ინდივიდუალური გეგმის შესრულებაში ჩართულ პირებთან. შესაძლოა მოხდეს შერჩევითად, ბავშვების დოკუმენტაციის გაცნობა და დარწმუნება, რომ პროცესი სტრუქტურირებულად მიმდინარეობს.

⇒ **კმაყოფილების კითხვარების ადმინისტრირება** - სკოლის ადმინისტრაციისა და ინკლუზიურ განათლებაში ჩართული სპეციალისტების მიერ, წელიწადში ერთხელ ხორციელდება მშობლების კმაყოფილების კითხვარის ადმინისტრირება (დანართი N3 - კითხვარის ნიმუში), შედეგების ანალიზი და

ერთობლივი განხილვა. სასურველია, ადმინისტრირება მოხდეს ისე, რომ კითხვარი იყოს ანონიმური. საინტერესო მიდგომას წარმოადგენს გასაუბრება მოსწავლეებთან, რომლებიც უშუალოდ სარგებლობენ მომსახურებით და მათი მხრიდან უკუკავშირის მოსმენა, მოსწავლის შესაძლებლობიდან გამომდინარე.

მუშაობის ეფექტურობისა და ეფექტიანობის შეფასებისათვის საჭირო კომპონენტს წარმოადგენს რაოდენობრივი მონაცემების შეგროვება. მნიშვნელოვანია, რომ რესურს ოთახის ადმინისტრირებაზე პასუხისმგებელი პირი წლების განმავლობაში აგროვებდეს შემდეგ მონაცემს:

- რამდენი მოსწავლე სარგებლობს რესურს ოთახის სერვისით
- ძირითადად, რა სირთულეების მქონე მოსწავლეები სარგებლობენ რესურს ოთახის სერვისით
- რამდენია ისეთი მოსწავლე, რომელიც განათლების მიღების მხოლოდ გარკვეულ ეტაპზე იყო ჩართული რესურს ოთახის მომსახურებაში და შემდგომ მხარდაჭერის გარეშე განაგრძო სწავლა საკუთარ კლასში
- რამდენია ისეთი მოსწავლე, ვინც დაწყებითი საფეხურიდან საშუალო საფეხურის ჩათვლით სარგებლობს რესურს ოთახის მომსახურებით
- ტიპური განვითარების მქონე რამდენი მოსწავლე იყენებს რესურს ოთახს სხვადასხვა აქტივობებისათვის
- საშუალოდ რა დროს ატარებენ მოსწავლეები რესურს ოთახში და სხვა.

მონიტორინგის გარე მექანიზმი - საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მულტიდისციპლინური გუნდი

საქართველოში, ზოგადი განათლების საფეხურზე ინკლუზიური განათლების პროცესის მონიტორინგი მნიშვნელოვან განვითარებას და მეტ რესურს საჭიროებს. ამ ეტაპზე არსებული პრაქტიკის შესაბამისად, სკოლებში ინკლუზიური განათლების დანერგვის მონიტორინგსა და მხარდაჭერას საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მულტიდისციპლინური გუნდი ახორციელებს. შესაბამისად, რელევანტური იქნება, რომ რესურს ოთახების მუშაობის გარე შეფასებაც გუნდის მიერ განხორციელდეს.

მონიტორინგის პროცესში მთავარი საკითხები იქნება:

1.	რამდენად მიზნობრივად არის ჩართული სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების
----	---

	მქონე მოსწავლე/მოსწავლეები რესურს ოთახის მომსახურებაში.
2.	რამდენად ორგანიზებულია რესურს ოთახის მუშაობა (არსებობს განრიგი, მონესრიგებულია მოსწავლეების დოკუმენტაცია და სხვ.).
3.	რამდენად მრავალმხრივად არის გამოყენებული რესურს ოთახი (მაგ. მუშაობა სსსმ და სსს არმქონე მოსწავლეებთან, სამუშაო შეხვედრები მასწავლებლებთან, შეხვედრები მშობლებთან, ინდივიდუალური და ჯგუფური სამუშაოები და სხვა)
4.	რამდენად არის ჩართული ყველა მხარე (სპეციალისტები, მასწავლებლები, მშობელი და სხვ.) მოსწავლესთან რესურს ოთახში განსახორციელებელი მხარდაჭერის დაგეგმვაში
5.	რამდენად საკმარისი და შესაბამისია რესურს ოთახში მობილიზებული რესურსები (თვალსაჩინოება, ინვენტარი და სხვ.), მათ შორის ხარჯავდი მასალა, რამდენად დროულად ხდება მასალის/რესურსის განახლება.
6.	რამდენად ხდება მშობლების კმაყოფილების შესწავლა რესურს ოთახის მომსახურებით
7.	რამდენად გათვალისწინებულია მულტიდისციპლინური გუნდის მიერ გაცემული რეკომენდაციები

მულტიდისციპლინური გუნდის მიერ გამოყენებული შეფასების მეთოდი შეიძლება იყოს განსხვავებული: ვიზიტები სკოლაში და პროცესზე დაკვირვება, დოკუმენტების ანალიზი, მშობლების გამოკითხვა, კითხვარების ანგარიშის გაცნობა და სხვა. მნიშვნელოვანი ფაქტორი იქნება გუნდის მიერ პროცესის შეფასებისა და მონაცემების ანალიზის შემდეგ, სკოლის ადმინისტრაციისა და სპეციალისტებისათვის მოკლე წერილობითი უკუკავშირის მიწოდება, მუშაობის პროცესში გამოკვეთილი ძლიერი მხარეებისა და გასაუმჯობესებელი სფეროების შესახებ.

დანართები

დანართი N1 - რესურს ოთახის აღჭურვილობა

რესურს ოთახის აღჭურვა⁵

რესურს ოთახი შემდეგი სახის ავეჯით/ინვენტარით და მასალით შეიძლება იყოს აღჭურვილი:

ავეჯი და ინვენტარი

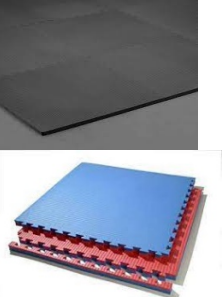
- ადაპტირებული სკამ-მაგიდა (რეკომენდებულია, სიმაღლის ვარიანტების შესაძლებლობით)
- ავეჯი/საშუალებები, რომლებიც წამოწოლის შესაძლებლობას იძლევა (მაგ. სავარძელი გადასაწევი საზურგით, სპორტული ან გასაბერი მატრასი, პარალონი)
- იატაკის რბილი საფარი (მაგ. იატაკის რეზინის ან ქაფის ფაზლები, ფილები)
- ინდივიდუალური მერხი/მაგიდა და სკამი (რეკომენდებულია, მერხი/მაგიდა და სკამი სიმაღლის ვარიანტების შესაძლებლობით)
- კარადები, ტუმბოები სათავსოებით (შესაძლოა იყოს ბორბლებით)
- მაგიდა ჯგუფური აქტივობისთვის ეტლის მისადგომით (რეკომენდებულია სიმაღლის ვარიანტების შესაძლებლობით)
- მოძრავი კედელი (ე.წ. შირმა)
- ოთახის დასაბნელებელი ფარდები, ჟალუზები
- საშუალებები აქტიური ჯდომისთვის (რომლითაც შესაძლებელია რხევა, რწევა, ბრუნვა) და ენერგიის განტვირთვისთვის (მაგ.: მბრუნავი სავარძელი, თერაპიული ბურთი, სარწევი პუფი, საკლასო კრეისერი⁶)
- სენსორული ბალიშები (სხვადასხვა ზედაპირის მქონე რეზინის, მყარი ქაფის, ღრუბლის)
- სკამები (რეკომენდებულია სიმაღლის ვარიანტების შესაძლებლობით)
- სხვადასხვა ზომის კონტეინერი (მასალის განსათავსებლად)
- სხვადასხვა ტიპის კომფორტული ავეჯი (მაგ.: პუფები, სავარძელი)

⁵ წარმოდგენილი ჩამონათვალი სარეკომენდაციო ხასიათისაა და არ წარმოადგენს სტანდარტს

⁶ თვითრეგულირების საკლასო კრეისერი შექმნილია იმისთვის, რომ მოსწავლეს თვითრეგულირების შესაძლებლობა მიეცეს მოძრაობის გზით, სასწავლო გარემოს დატოვების და სასწავლო პროცესის შეფერხების გარეშე. კრეისერი ეხმარება მოსწავლეს, რომელსაც ესაჭიროება მოძრაობა, შეძლოს ფოკუსირება და სწავლაში ჩართვა. აღნიშნული მონაცემილობა იდეალურია ინკლუზიური გარემოსთვის ან სახლში.

<https://www.copernicused.com/self-regulation-classroom-cruiser-about>

- ურნა
- უსაფრთხო კედლის სარკე დაცული ზედაპირით
- ფეხების დასასვენებელი საშუალება/დაფა
- ქერთუკების საკიდი

ტექნიკური აღჭურვა/საშუალებები

- ასაკინძი მონწყობილობები
- აუდიო აპარატურა
- აუდიო ყურსასმენები (თავზე გადასცმელი და უკაბელო)
- დინამიკები
- ეკრანი
- ვიდეო აპარატურა, პროექტორი
- კარტრიჯები
- კომპიუტერი/ლექტოპი (სასურველია, ერთზე მეტი)
- ლამინატორი და ფირები
- მაგიდის სანათი (სასურველია გამადიდებელი ლუპით)
- მაუსები (უსადენო) და მაუსპედი
- პლანშეტი
- პრინტერი (სასურველია ფერადი)
- საათი ციფერბლატით, ციფრული
- სკანერი (სასურველი ფერადი)
- უწყვეტი ინტერნეტი
- ფოტოების საბეჭდი (ფოტო ქაღალდი)
- ქსეროქსი
- ჭკვიანი დაფა
- ხმის დამხშობი ყურსასმენები

საკანცელარიო და სახატავი (არტ) საშუალებები

- ასაკინძი მანქანა
- ასაკინძი ყდები და ზამბარები
- ბაინდერები
- ბეჭედი/შტამპი სხვადასხვა ტიპის
- გამადიდებელი შუშა (ლუპა)
- გასათფერადებლები
- გუაშები, აკვარელი
- თხევადი და მშრალი წებო
- კალკულატორი
- კლიპ-ბაინდერები და ქაღალდის დამჭერები
- კლიპბორდები
- კორპის დაფა (ჭიკარტებით)
- ლენტები/ზონრები
- მაგნიტური თეთრი დაფა
- მაგნიტური თეთრი დაფის აქსესუარები - დაფის ფერადი მარკერები, დაფის საშლელი, დაფის ფერადი მაგნიტები, დაფის საწმენდი სფრეი
- მაკრატელი სხვადასხვა ზომის, მათ შორის უსაფრთხო
- პლასტიკის საქაღალდეები
- საბეჭდი ფურცლები
- საზომი რულეტი
- სანიშნე და მემო ქაღალდი
- საშლელები
- სახაზავი სხვადასხვა სიგრძის
- სახატავი ფურცლები
- სახის მოსახატი მარკერები
- სკოჩი სხვადასხვა ზომის
- სტეპლერები და მისი აქსესუარები
- სტიკერები სხვადასხვა ტიპის
- სწრაფჩამკერი
- სხვადასხვა ბადიანი და სახატავი რვეულები
- ტექსტ-მარკერები
- ფანქრის სათლელები
- ფასის ლენტები

- ფერადი კალმები
- ფერადი მარკერები პერმანენტული
- ფერადი მუყაო
- ფერადი პასტელები
- ფერადი ფანქრები
- ფერადი ფლომასტერები
- ფერადი ფურცლები
- ფლიპჩარტი
- ფლიპჩარტის დაფა
- ფუნჯები სხვადასხვა ზომის და სისქის
- ქაღალდის სახვრეთი
- ქვიშის საათი
- ქსოვილზე სახატავი მარკერები
- ცარცის დაფა
- ცარცის დაფის აქსესუარები - დაფის საწმენდი, ფერადი, სხვადასხვა სისქის ცარცები
- ხელით სახატავი საღებავი

სხვადასხვა განმავითარებელი და სენსორული რესურსი

- ადამიანის სხეული/ანატომიის სასწავლო სათამაშო (მაგ. მაგნიტური)
- ასაწყობი და კონსტრუქციული მასალა (განსხვავებული ფაქტურის კუბები/ბლოკები, ლეგოები, კონსტრუქტორები)
- გლობუსი
- დაფები/სტენდები ფუნქციური უნარების განვითარებისთვის (ზონრით, ღილებით, თასმებით, ელვით)
- დეტექტიური სათამაშო ნაკრები
- ემოციების სასწავლო თამაში/ბარათები
- ექსპერიმენტული თამაშები, სამეცნიერო ნაკრებები (მაგ. ელექტრო ექსპერიმენტების, წყლის გაწმენდის და სხვ.)
- თავსატეხები, ლოგიკური თამაშები/სათამაშოები
- თასმაზე ასაგები მძივაკები/სხვადასხვა ფორმები
- თვალსაჩინო მასალა - თემატური პოსტერები, პლაკატები, სურათები და ბარათები, რუკები, კალენდარი, საგზაო ნიშნები და სხვა
- თიხა და თიხის საძერწი მოწყობილობა

- კარავი
- კეგლი
- კინეტიკური ქვიშა და კონტეინერი ქვიშისთვის
- მაგნიტის და ხის ასაწყობი თამაშები
- მაგნიტური არტ ბოქსი
- მაგნიტური სათევზაო
- მაგნიტური, ხის ან/და პლასტმასის ციფრების და ასოების ნაკრები
- მიკროსკოპი
- მოზაიკა
- ნივთები განსხვავებული ტექტილური ზედაპირით, სტრესის ბურთები, სენსორული მილები (Pop tubes), დამამშვიდებელი მილები
- სათამაშო ხელსაწყოების ნაკრები
- სალარო აპარატი
- სამაგიდე თამაშები (ლოტო, სხვადასხვა სირთულის ფაზლი, დასურათებული და კლასიკური დომინო, მეხსიერების ბარათები, კატეგორიების ბარათები, მონოპოლია, უნო და სხვა)
- საპნის ბუშტები
- საძერწი ცომი და მისი აქსესუარები (მაგ. ფორმები, საჭრელები)
- სხვადასხვა ტიპის საყოფაცხოვრებო ინვენტარი (მაგ. ჭურჭელი, საყოფაცხოვრებო ტექნიკა და სხვ.)
- ფერადი ბურთები სხვადასხვა ზომის და განსხვავებული ფაქტურის
- ფერადი განათებები
- წიგნები/საკითხავი მასალა სხვადასხვა ჟანრის და განსხვავებული ასაკობრივი ჯგუფისთვის (დასურათებული, ხმოვანი, წიგნები სტიკერებით, მაგნიტური წიგნები, ზღაპრები, მოთხრობები, სამეცნიერო წიგნები, საბავშვო ენციკლოპედიები, ჟურნალები, და სხვა.)
- ხის და სხვა ფაქტურის ფიგურები (მაგ. ცხოველების, ფრინველების, ხილის, ბოსტნეულის, ადამიანების და სხვა).

დანართი N2 - რესურს ოთახის ეფექტურად მუშაობის სარეკომენდაციო კრიტერიუმები

N	კრიტერიუმი	კომენტარები და მტკიცებულება
1	რესურს ოთახში ჩართული ყველა მოსწავლე საჭიროებს აღნიშნულ მომსახურებას	
2	შედგენილია მოსწავლესთან/მოსწავლეებთან რესურს ოთახში მუშაობის განრიგი (დღე, დრო, ხანგრძლივობა, ფორმატი და სხვ.) და მოწესრიგებულია მოსწავლეთა დოკუმენტაცია	
3	უზრუნველყოფილია რესურს ოთახის მრავალმხრივი გამოყენება და რესურს ოთახი საჭიროებისამებრ ხელმისაწვდომია სკოლის თემის სხვადასხვა წევრისთვის (მასწავლებელი, სსს მქონე და სსს არმქონე მოსწავლეები და სხვ.)	
4	რესურს ოთახში ტარდება სამუშაო შეხვედრები დამხმარე სპეციალისტების, კლასის მასწავლებლების და მშობლის ჩართულობით	
5	რესურს ოთახში უზრუნველყოფილია მოსწავლეთა მრავალფეროვანი საჭიროებების შესაბამისი რესურსი (სასწავლო მასალა, ინვენტარი, ავეჯი და სხვ.), რომელიც საჭიროების შემთხვევაში დროულად ახლდება	
6	მიზნობრივად და სათანადოდ ხდება რესურს ოთახში მობილიზებული მატერიალური რესურსის (სასწავლო მასალა, ინვენტარი, ავეჯი და სხვ.) გამოყენება, როგორც რესურს ოთახის, ასევე, მოსწავლის კლასის გარემოში	
7	განსაზღვრულია რესურს ოთახის ფუნქციონირებაზე პასუხისმგებელი პირები და მათი ვალდებულებები	
8	მოსწავლის მხარდაჭერა ხორციელდება მისი შესაძლებლობის და საჭიროებების გათვალისწინებით და მოიცავს მოსწავლის კლასში ჩართულობისთვის საჭირო მხარდაჭერასაც	
9	რესურს ოთახში შექმნილია მოსწავლეების ინდივიდუალურ საჭიროებებზე მორგებული და კომფორტული გარემო	
10	რესურს ოთახში უზრუნველყოფილია სანიტარული და უსაფრთხოების ნორმები	
11	უზრუნველყოფილია სკოლის ცხოვრებაში სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეების მეტად ჩართულობისთვის საჭირო ღონისძიებები	
12	სხვა ...	

დანართი N3 - კითხვარი მშობლებისათვის

(ნიმუში)

ბლოკი -I

N	საკითხები	ძალიან კმაყოფილი ვარ	კმაყოფილი ვარ	ნაკლებად კმაყოფილი ვარ	არ ვარ კმაყოფილი
1	რამდენად კმაყოფილი ხართ, რომ თქვენი შვილი ჩართულია რესურს ოთახის მომსახურებაში				
2	რამდენად კმაყოფილი ხართ რესურს ოთახში თქვენს შვილთან სამუშაო გრაფიკით (სიხშირე, ხანგრძლივობა, დღის მონაკვეთი)				
3	რამდენად კმაყოფილი ხართ იმ მხარდაჭერით (აქტივობებით, მეთოდოლოგიით) რომელსაც თქვენი შვილი რესურს ოთახში იღებს				
4	რამდენად კმაყოფილი ხართ თქვენს შვილთან მომუშავე სპეციალისტების კვალიფიკაციით				
5	რამდენად კმაყოფილი ხართ თქვენს შვილთან გამოყენებული რესურსებით				
6	რამდენად კმაყოფილი ხართ თქვენი შვილის განათლების პროცესში ინდივიდუალური მიდგომით				
7	რამდენად კმაყოფილი ხართ სკოლის მხრიდან თქვენი შვილის საკითხებზე თქვენთან კომუნიკაციით, რესურს ოთახში თქვენს შვილთან მიმდინარე სამუშაოების შესახებ თქვენი ინფორმირებულობით				

ბლოკი-II

გთხოვთ მოგცეთ რეკომენდაცია როგორ გავაუმჯობესოთ რესურს ოთახის მომსახურება

გამოყენებული წყაროები:

- Al-Zoubi, S. M., Alfagih, M. H., & Awais, B. E. (2022). Awareness of Co-Teaching Administration among Teachers of Resource Room Program. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 21(7).
- Apoorva Ajaya Deshpande (2013). Resource Rooms in Mainstream Schools International Journal of Education and Psychological Research (IJEPR) ISSN: 2279-0179 Volume 2, Issue 2, pp: 86-91.
- Lemons, C. J., Vaughn, S., Wexler, J., Kearns, D. M., & Sinclair, A. C. (2018). Envisioning an improved continuum of special education services for students with learning disabilities: Considering intervention intensity. *Learning Disabilities Research & Practice*, 33(3), 131-143.
- Sema Tan, Muhammed A. Karal & Neslihan Unluol Unal (2022): Primary education teachers' experiences in resource rooms in Turkey: disability vs. giftedness, *Education - 3-13* 50(2):1-15. DOI:10.1080/03004279.2022.2059541.
<https://doi.org/10.1080/03004279.2022.2059541>
- <https://www.nacarchitecture.com/publications/DesignForSpecialEducation.pdf>
- <https://atutor.ca/best-colors-for-classroom/>
- <https://www.grantlersonproductions.com/blog/the-psychology-of-color-how-do-colors-facilitate-classroom-learning>